

Voorjaarsnota 2021



Gemeente Helmond



Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
1. Inleiding & leeswijzer	5
2. Hoe staat de stad er voor, wat is er bereikt en in gang gezet?	6
2.1 Verdere groei van de bevolking.....	6
2.2 Sociaal en cultureel kapitaal.....	8
2.3 Economisch kapitaal	10
2.4 Ecologisch kapitaal	13
2.5 Doorkijk naar de toekomst	14
3. Financieel perspectief.....	16
3.1 Budgettair beeld	16
3.1.1 <i>Samenvattend beeld meerjarenperspectief.....</i>	<i>16</i>
3.1.2 <i>Toelichting autonome ontwikkelingen/reeds genomen besluiten.....</i>	<i>17</i>
3.1.3 <i>Toelichting noodzakelijke ontwikkelingen</i>	<i>18</i>
3.1.4 <i>Toelichting mogelijke positieve ontwikkelingen</i>	<i>21</i>
3.2 Nieuwe ontwikkelingen 2022-2025	22
3.2.1 <i>Nominale ontwikkelingen</i>	<i>22</i>
3.2.2 <i>Ontwikkelingen gemeentefonds.....</i>	<i>23</i>
4. Aandachtspunten richting de toekomst	25
4.1 Nieuwe ambities	25
4.2 Overzicht overige aandachtspunten richting de toekomst	26
5. Overige ontwikkelingen	29
5.1 Wettelijke uitvoeringstaken.....	29
5.2 Ontwikkeling woonlasten	29
6. Investerings.....	31
6.1 Uitwerking investeringen 2022 (IVP) en kansrijke investeringen.....	31
6.2 Toelichting vervangingsinvesteringen.....	32
6.3 Nieuwe afwegingen	33
7. Risico's	35
7.1 Overzicht van risico's	35
7.2 Omvang weerstandsvermogen.....	36
7.3 Ratio's	37

Voorwoord

Drie jaar geleden begonnen we aan deze bestuursperiode. Het vertrekpunt was goed. In de inleiding van ons coalitieakkoord uit 2018 constateerden we dat meer dan 91.000 Helmonders leven in een stad waarin de economie floreert. Dat ze leven in een sociale stad met meer werkgelegenheid en minder werkloosheid. In een stad bovendien, waarin de van oudsher hoge criminaliteitscijfers een dalende trend hebben ingezet.

Maar we zagen ook volop uitdagingen. Niet iedereen profiteert van de gunstige economische omstandigheden. Mensen maken zich zorgen of ze in de toekomst nog wel een woning kunnen krijgen. Relatief veel gezinnen in Helmond leven in armoede of hebben grote schulden. En we zien grote verschillen tussen wijken, op het vlak van gezondheid, kansen en de levensverwachting van mensen. De criminaliteit is ook nog zeker niet verslagen. Genoeg te doen dus!

De afgelopen jaren hebben we één centrale opgave steeds voor ogen gehouden: *we willen de tweedeling in de stad voorkomen en verminderen, en tegelijkertijd Helmond ontwikkelen op een duurzame manier*. Dat doen we met empathie en door bruggen te slaan in de samenleving. Maar ook door keuzes te maken die soms pijn kunnen doen: het algemeen belang gaat niet altijd hand in hand met het persoonlijk belang, en de (financiële) bomen groeien niet tot in de hemel.

Deze koers volgen we ook in het laatste jaar van onze bestuursperiode. Sinds maart 2020 is er natuurlijk wel een stevige hobbel bijgekomen: de coronacrisis brak uit. En die is nog steeds niet voorbij, al gaat het inmiddels de goede kant op. Met concrete (steun)maatregelen én met de Crisis- en Herstelnota hebben we de crisis niet lijdzaam over ons heen laten komen, maar ook die handschoen – in nauwe samenspraak met de gemeenteraad – opgepakt. Want we wilden bovenal voorkomen dat de tweedeling in onze stad de wind in de rug zou krijgen, en zo de realisatie van ambities in de wielen zou rijden.

Dat laatste is gelukkig niet gebeurd.

We zijn volop doorgegaan met de uitvoering van het coalitieakkoord. En dat zal in 2022 en de jaren daarna zeker merkbaar zijn. De bouwmolens draaien op volle toeren, op verschillende plekken in onze stad. Met de slimme wijk Brainport Smart District als het vlaggenschip, waar sociale innovatie en duurzaamheid prachtig samenkomen. De eerste tijdelijke woningen worden eind dit jaar gerealiseerd en volgend jaar starten we met de permanente woningen.

Verder staan we aan de vooravond van een stevige schaa sprong die met name in het centrum z'n beslag moet krijgen; het MIRT-onderzoek heeft daarvoor de basis gelegd. Het toevoegen van woningen en stedelijke werkmilieus aan ons centrum leidt tot verschillende positieve effecten: meer werkgelegenheid, een aantrekkelijker centrum voor bewoners en bezoekers en een groter draagvlak voor voorzieningen zoals winkels, horeca, cultuur en vrije tijd. Dit moet gepaard gaan met versterking van duurzamere vervoersmiddelen zoals lopen, fietsen, deelmobiliteit en het openbaar vervoer. Kortom, een wezenlijke verandering van ons reisgedrag.

Op het sociale domein zijn veel concrete inspanningen verricht om mensen vooruit te helpen, maar werken we ook aan structurele veranderingen. Zo zien de eerstelijns ondersteuning en toegang er volgend jaar anders uit, omdat de aanbesteding van de Sociale Teams is gestart. En het subsidiebeleid gaan we ook veranderen, zodat we dat meer opgavegericht kunnen inzetten. Verder zijn we wijkgericht aan de slag om de leefbaarheid en de gezondheid in de stad te verbeteren; daarbij maken we dankbaar gebruik van nieuwe samenwerkingsverbanden, onder andere voortkomend uit een driedaags digitaal congres 'Ruimte om te leven' waaraan vele cruciale partners deelnamen. De

sportieve infrastructuur krijgt een enorme impuls met de realisatie van Sport- en beleefcampus De Braak, die over drie jaar klaar is.

Op het terrein van duurzaamheid hebben we dit jaar, in goede regionale samenwerking, de lijnen voor de toekomst uitgezet in de Regionale Energiestrategie (RES). Tegelijkertijd hebben we ook hier aandacht voor het tegengaan van tweedeling, door met name lagere inkomens te ondersteunen bij het doormaken van de transitie.

Uiteraard houden we ook oog voor de economische basis onder onze samenleving. Waar nodig jagen we het economisch herstel na deze crisisperiode aan en gaan we door met de structurele versteviging daarvan; denk aan de verzelfstandiging van de Automotive Campus en de programmering van bedrijventerreinen. En onze ondernemers mogen rekenen op goede dienstverlening, met speciale aandacht voor de starters. Eén loket voor 'leven lang ontwikkelen' gaat daar zeker bij helpen.

Kortom, de coronacrisis heeft ons niet afgeremd, maar eerder gemotiveerd om door te gaan op de ingeslagen weg. Natuurlijk hebben wij op sommige terreinen moeten herprioriteren, maar de koers staat stevig overeind. In het overdrachtdossier dat we begin 2022 samenstellen, hopen we het volgende college een goed vertrekpunt te geven om voor de jaren daarop ook weer eigen accenten te kunnen leggen.

1. Inleiding & leeswijzer

Met de voorjaarsnota start de begrotingsvoorbereiding voor het jaar 2022. Een voorjaarsnota waarin we koers bepalen en richting geven aan de beleidsmatige en budgettaire ontwikkelingen die van belang zijn bij het opstellen van de programmabegroting 2022 - 2025.

Schets kaders en ontwikkelingen

De coronacrisis heeft nog steeds grote impact en maatschappelijke en economische effecten blijven onze aandacht vragen. Bij de programmabegroting 2021 – 2024 hebben we daarom meerjarig middelen vrijgemaakt om de structuur van de stad te versterken.

De al bestaande ambities van dit college worden in deze Voorjaarsnota financieel doorgezet tot en met 2022. Enerzijds om de ingezette ontwikkelingen in lijn met de strategische koers van de huidige bestuursperiode in gang te houden, anderzijds, omdat terughoudend wordt omgegaan met het ontwikkelen van nieuw beleid. De komende begrotingsperiode worden er voornamelijk door een nieuw bestuur accenten gelegd.

In deze voorjaarsnota zien we ook dat actuele ontwikkelingen leiden tot extra kosten ten opzichte van de vastgestelde begroting. Deze komen voort uit autonome ontwikkelingen, zoals indexeringen, maar ook doordat ze onontkoombaar of onvermijdelijk zijn. Echte nieuwe ambities komen terug in het overdrachtdossier. De verwachte positieve ontwikkelingen vanuit het Rijk zijn op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Er is namelijk nog geen besluit genomen over de herijking van het gemeentefonds en de eerste uitkomsten, die overigens positief zijn voor Helmond, worden nog nader bekeken. Totdat het Rijk uitsluitsel geeft over de herijking mogen we de resultaten niet opnemen in de programmabegroting. Recent is bekend geworden dat het Rijk voor 2022 ruim € 1,3 miljard extra uitkeert aan gemeenten, ter compensatie van de tekorten op de jeugdzorg. Deze bijdrage mag worden meegenomen in de begroting voor 2022.

Leeswijzer

Deze Voorjaarsnota begint in hoofdstuk 2 met een schets van de verwachte beleidsmatige ontwikkelingen. Hoe staan we er voor als stad, wat is er bereikt en in gang gezet.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de budgettaire kaders en ontwikkelingen (meerjarenperspectief). Ten opzichte van de begroting 2021 leiden onontkoombare ontwikkelingen tot een aanpassing van de beschikbare ruimte. Daarnaast worden de verwachtingen met betrekking tot de loon- en prijsontwikkeling en het gemeentefonds toegelicht.

Hoofdstuk 4 bevat aandachtspunten richting de toekomst. In dit hoofdstuk zijn nieuwe ambities opgenomen die bijdragen aan de strategische doelen van de stad. Voor enkele ambities adviseren we om voor 2022 middelen toe te kennen, de overige komen terug in het overdrachtdossier.

In hoofdstuk 5 staan de overige ontwikkelingen zoals wettelijke uitvoeringstaken en de ontwikkeling van de woonlasten en in hoofdstuk 6 gaan we in op de beschikbare investeringsruimte voor 2022 en latere jaren. De definitieve besluitvorming over de op te nemen investeringen in 2022 vindt plaats bij de begrotingsbehandeling.

Hoofdstuk 7 tenslotte geeft inzicht in het geactualiseerde beeld van de risico's in relatie tot het weerstandvermogen en de financiële positie van onze gemeente.

De voorjaarsnota wordt op 6 juli behandeld in uw raad.

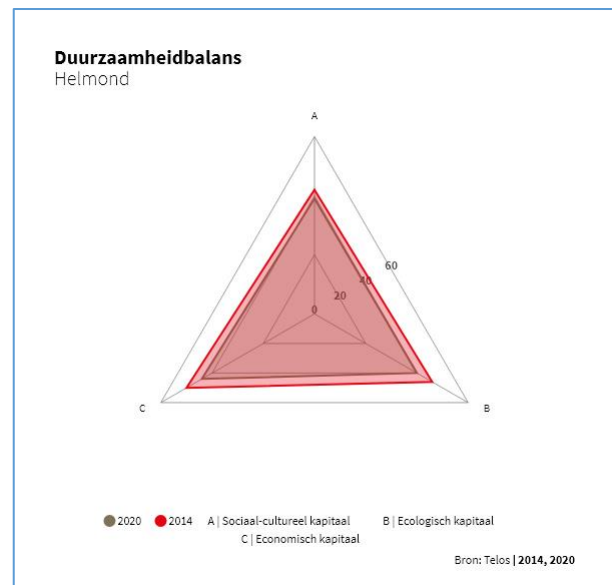
2. Hoe staat de stad er voor, wat is er bereikt en in gang gezet?

In de inleiding van deze Voorjaarsnota wordt geschetst hoe Helmond er nu voor staat, wat er in deze coalitieperiode is bereikt en welke ontwikkelingen op stapel staan. Tot slot wordt er een doorkijk gegeven naar wat deze ontwikkelingen op de langere termijn voor Helmond betekenen.

Met het coalitieakkoord 'Helmond. Stad in beweging 2018-2022' is het werken aan een duurzame, sociale, en economisch-vitale toekomst voor Helmond centraal gesteld. Daarvoor is het belangrijk dat de groei op het sociaal-cultureel, economisch en ecologisch kapitaal op een evenwichtige wijze gebeurt. Dit betekent dat de ontwikkeling binnen het ene kapitaal niet ten koste gaat van een ander kapitaal, en idealiter zelfs er aan bijdraagt.

Op dit moment zijn de scores in Helmond op de drie kapitalen redelijk met elkaar in balans. Uit de vergelijking met andere (middelgrote) steden wordt duidelijk dat er een aantal hardnekkige, met name grote sociale vraagstukken zijn. Deze hangen samen met de (sociaal-economische) geschiedenis van Helmond en de ligging aan de rand van het economisch gebied van Nederland.

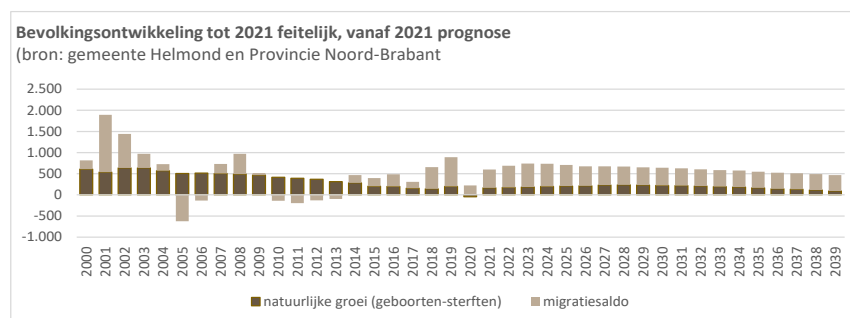
De coronapandemie stelt extra uitdagingen aan de ingezette ontwikkelingen en aan de veerkracht van onze inwoners, maatschappelijke en culturele instellingen en bedrijven, zoals is toegelicht in 'Een jaar Corona in Helmond'. Het [Dashboard Impact coronacrisis op Helmond \(januari 2021\)](#) toont de impact van corona op Helmond meer in detail. Dit dashboard wordt elk kwartaal geactualiseerd.



De informatie op basis waarvan de staat van de stad wordt geschetst is terug te vinden in de recent verschenen [digitale kennisagenda Helmond](#).

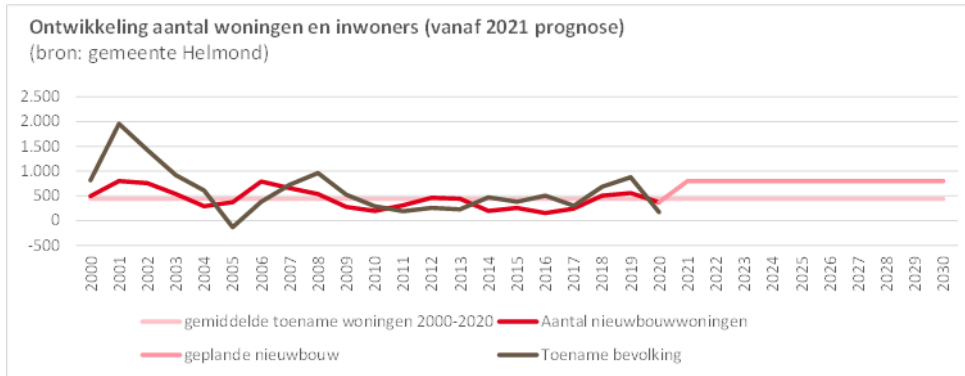
2.1 Verdere groei van de bevolking (Verwachte) bevolkingsontwikkelingen

Op 1 januari 2021 woonden er 92.644 inwoners in Helmond en dit aantal neemt jaarlijks toe. Afgelopen decennium groeide Helmond meer door de natuurlijke groei dan door migratie. De afgelopen paar jaar is dat veranderd. Helmond is meer gaan groeien doordat meer mensen zich in Helmond vestigden dan dat zij vertrokken (relatief veel instroom vanuit Oost-Europa). Door de vergrijzing van de bevolking loopt het aantal geboorten terug. Door COVID-19 zien we in 2020 meer sterften dan geboorten in Helmond.



Grotere uitbreiding van de woningvoorraad kan zorgen voor een sterkere bevolkingsgroei

Op 1 januari 2021 staan er 41.222 woningen in Helmond. Jaarlijks groeit de woningvoorraad. Afgelopen decennium lag de woningproductie wat lager onder andere door de financiële crisis die in 2008 startte. Op dit moment is er afgesproken dat er in Helmond in het kader van de verstedelijkingskoers richting 2040 ongeveer 10.000 woningen bijkomen. Deze ontwikkeling zal vragen om een sterkere groei van het aantal huishoudens en inwoners door deze van buiten Helmond aan te trekken (hoger migratiesaldo).



De juiste voorwaarden scheppen voor een aantrekkelijk stadscentrum

De gewenste levendigheid staat mede vanwege de coronapandemie nog onder druk, desondanks wordt er met het herijkte centrumperspectief hard gewerkt de juiste voorwaarden te scheppen voor een aantrekkelijk stadscentrum. Zo is een vergroeningsslag gaande, met natuurlijk het Burgemeester Geukerspark, het terugbrengen van de Oude Aa, en straks ook het Watertorenpark. De kop van de Markt gaan we herinrichten en meer kindvriendelijk maken. De beweging naar een autoluw centrum is ingezet met het nieuwe parkeerbeleid, de visie op bereikbaarheid en parkeren en de lussenstructuur. Er zijn deze collegeperiode ruim 500 woningen opgeleverd in en om het centrum (centrum, Suytkade/Annawijk, stationskwartier en Steenweg en omstreken). Momenteel zijn er nog eens ongeveer 200 woningen in aanbouw. De verwachting is dat er later dit jaar nog eens honderden in aanbouw worden genomen, met de start van onder andere de Weef, Oranjekade, en de transformatie van het belastingkantoor in het stationsgebied. De verwachting is dat de ingezette koers naar meer verstedelijking sterk zal bijdragen aan de verdere positieve ontwikkeling van het centrumgebied.

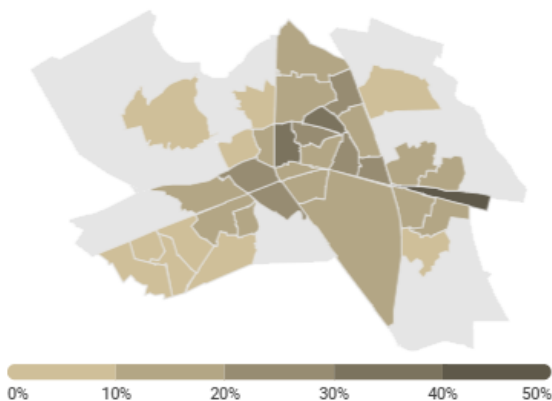
Brainport Smart District (BSD), een wijk die groei op de drie kapitalen mogelijk maakt

Komende jaren is het streven om een kwart van de woningbouwopgave te realiseren in slimme wijk BSD, in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant, TU/e Eindhoven, Universiteit Tilburg, Brainport Development én met de toekomstige bewoners. De essentie van het plan is in 2019 uitgewerkt in de stedenbouwkundige visie en heeft geleid tot acht programmalijnen die met het Q-book dit jaar door de gemeenteraad is vastgesteld. Eind 2021 worden de eerste vijftig tijdelijke woningen neergezet waarvoor met de Woningbouwimpuls een rijkssubsidie van € 3,2 miljoen is binnengehaald. Voor het einde van 2021 wordt het financieel-ruimtelijk kader aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden. Met de beoogde vaststelling van het bestemmingsplan in 2022 kan er een start worden gemaakt met de bouw van de eerste permanente 150 tot 200 woningen. Uiteindelijk moeten er zo'n 2.500 woningen komen, waarvan 500 tijdelijke.

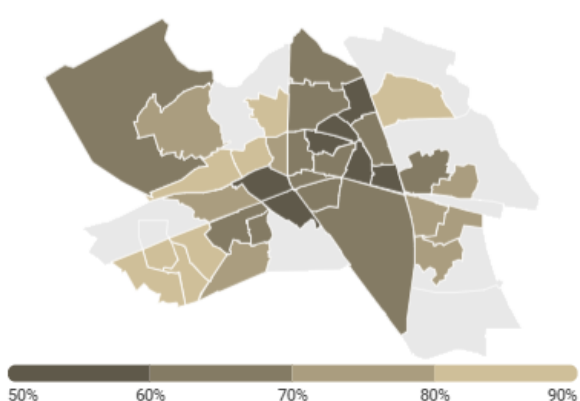
2.2 Sociaal en cultureel kapitaal

Binnen het sociaal-cultureel kapitaal zien we de afgelopen jaren vooruitgang op economische participatie, onderwijs en maatschappelijke participatie. Maar we zien ook steeds duidelijker dat niet iedereen in gelijke mate meeprofiteert. Zo is in de periode 2016-2019 het aantal mensen met een langdurig laag inkomen gegroeid, maar is er tegelijkertijd minder langdurig werkloosheid. In met name de oudere delen van de stad, met relatief veel (kleinere) sociale huurwoningen, wonen relatief veel mensen die niet werken, een lager inkomen hebben en/of niet economisch zelfstandig zijn. Vaak speelt er ook problematiek op andere fronten zoals laaggeletterdheid, digitale vaardigheid, leefstijl en gezondheid. Zo is de gemiddelde levensverwachting in wijken met een lage sociaaleconomische status zeven jaar korter dan in wijken met een hoge status. De situatie met corona versterkt deze tweedeling onder andere doordat in de branches die relatief hard geraakt worden vaak mensen werkzaam zijn die het al lastiger hebben. En zij hebben vaker een flexibel arbeidscontract. Daarnaast wordt er een groter beroep gedaan op de digitale vaardigheid en de veerkracht.

% inwoners met inkomen tot 120% (hoe donkerder hoe meer)
bron: CBS, 2019 voorlopige cijfers



% inwoner sdat economisch zelfstandig is (hoe donkerder hoe meer)
bron: CBS, 2019 voorlopige cijfers



Een sociale stad waar we tweedeling tegengaan

Met de kadernota Sociaal domein 2019-2022 als vertrekpunt, werken we eraan dat meer inwoners in Helmond kunnen meedoen, rondkomen en vooruitkomen. De beweging is ingezet om als gemeente in de transformatie van het sociaal domein steeds meer de rol aan te nemen van netwerkregisseur en opdrachtgever. Voor het voorliggend veld betekent dit dat we aan de slag zijn met de herijking van het subsidiebeleid om meer opgavegericht te gaan subsidiëren. We maken een professionaliseringsslag in de eerstelijns ondersteuning en toegang waarbij de Sociale Teams vanaf begin 2022 buiten de gemeente worden geplaatst. Voor de specialistische hulp zetten we de eerste stappen naar meer strategisch partnerschap en eenvoudiger contracten. Met deze systeemwijzigingen werken we toe naar meer laagdrempelige ondersteuning die doet wat nodig is. In het kader van Jeugdvriendelijke Stad bepalen kinderen en jongeren steeds meer hun eigen agenda voor de stad. We werken aan verdere borging binnen de organisatie en uitvoering van het Jeugdvriendelijke Stad evenement in 2022. Ook gaan we extra inzetten op het bieden van perspectief aan kwetsbare jongeren. Samen met het onderwijs gaan we de vanwege corona extra ontvangen rijksmiddelen inzetten voor het versterken van kansengelijkheid voor alle kinderen.

Versterken sociale structuur, leefbaarheid en gezondheid in de wijken

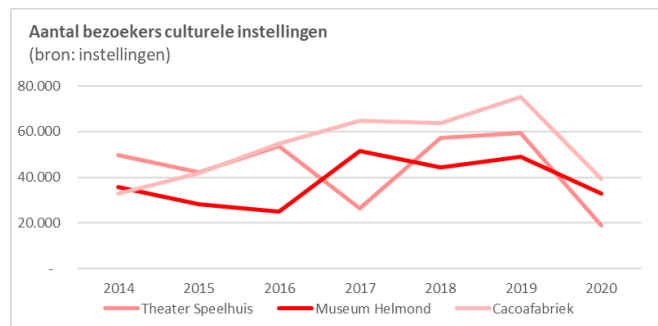
Met zowel fysieke als sociale interventies leveren we langdurige inspanningen om de sociale structuur, leefbaarheid en gezondheid in de aandachtswijken te versterken. De

wijkontwikkelingsplannen in de wijken Binnenstad-Oost, Helmond-West en Annawijk naderen in de loop van 2022 hun voltooiing. Met de wijken Helmond-Noord en Oost maken we deze periode een start. In de Leonardusbuurt zijn we inmiddels al aan de slag.

We zetten sinds deze coalitieperiode fors in op het verbeteren van de gezondheid in de aandachtswijken en op preventie in de wijken Brouwhuis, Mierlo-Hout en Rijpelberg. Met het in maart 2020 vastgestelde 'Plan van aanpak gezondheid' wordt extra nadruk gelegd op het versterken van de sociale structuur in de wijken en het tegengaan van laaggeletterdheid. Omdat gezondheidsproblemen en armoede vaak hand in hand gaan, werken we aan een samenhangende aanpak die met de conferentie 'Ruimte om te leven' en de stadsbrede coalitie tegen de tweedeling, een extra impuls heeft gekregen. Met de ondertekening van het Helmondse preventieakkoord eind 2020 werken we samen met steeds meer partijen in de stad aan het makkelijker maken van gezonde keuzes.

Cultuur en Sport

De grote culturele instellingen in Helmond zaten de afgelopen jaren duidelijk in de lift, totdat de coronapandemie de deuren een groot deel van de tijd liet sluiten. Het afgelopen jaar heeft op de hele culturele sector, professioneel en amateur, grote impact. Voor de grote culturele instellingen zien we dit duidelijk in het aantal bezoekers dat zij konden ontvangen.



Afgelopen jaar staat de leefstijl van mensen onder druk. Minder sporten en bewegen, doordat sportclubs hun activiteiten (tijdelijk) moesten staken. Wel zien we dat een deel van de mensen meer gaat wandelen en fietsen. Alhoewel we geen harde Helmondse cijfers hebben, horen we zowel in Helmond als in Nederland een terugloop van het aantal leden bij sportverenigingen. Een neergaande lijn die, onder andere door de komst van meer commerciële aanbieders (zoals sportscholen), al eerder is ingezet en misschien wel versneld wordt. Mensen verliezen hun interesse in de sport die zij deden (en die tijdelijk niet aangeboden wordt). Voor verenigingen, die stilliggen, is het lastig om nieuwe leden te werven. Dit raakt niet alleen sportverenigingen, maar ook het verenigingsleven.

Forse uitdagingen voor cultuur en sport in Helmond

Als gevolg van de coronacrisis is vanuit de gemeente een aantal op cultuur en sport gerichte activiteiten tijdelijk on hold gezet en is de inzet verschoven naar ondersteuning. Ook de uitvoering van Cultuurprofiel 'Helmond, stad van het doen' is hierdoor vertraagd, maar de ambities blijven onverminderd hoog. Los van de coronacrisis zijn er de afgelopen jaren ook successen geboekt. Denk onder andere aan de opening van het Speelhuis, HomeComputerMuseum op een nieuwe centrumlocatie, 'Helmond in 100 stukskes', mooie projecten van stadskunstenaar Tahné Kleijn met een Helmonds kwartet en het project Goeikes. Ook hebben we een nieuwe lokale omroep 'Dit is Helmond' en is het marketingplatform Land van de Peel opgericht. Momenteel treffen we de laatste voorbereidingen voor de opening van Loods20 en voeren we constructieve gesprekken over de realisatie van een Urban Hotspot in onze stad.

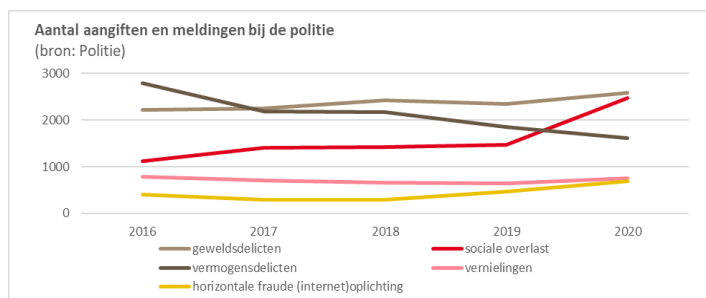
Ook de sportsector heeft binnen de mogelijkheden geprobeerd de leden en inwoners in beweging en betrokken te houden. Er is in de afgelopen periode ingezet op zes robuuste sportparken waarin maatschappelijke functies samenkomen en op buurtsportcoaches in de

kwetsbare wijken, op basisscholen en als verenigingsondersteuners. Er wordt een nieuwe sportnota ontwikkeld met tweejaarlijkse uitvoeringsplannen en een looptijd tot 2030. De nadruk ligt bij een leven lang sport en bewegen, vitale sportverenigingen en een duurzame sportinfrastructuur.

In 2024 willen we Sport- en beleefcampus De Braak (in ieder geval fase 1) in gebruik kunnen nemen. De campus wordt gefaseerd aangelegd; twee nieuwe sportvelden en het Dr. Knippenbergcollege zijn al opgeleverd. Als alles volgens planning blijft lopen worden dit jaar nog twee sportvelden aangelegd en start volgend najaar de bouw van de multifunctionele sportaccommodatie.

Veiligheid

In 2020 was het patroon van meldingen en aangiften – vanwege het veranderde leefpatroon als gevolg van de coronamaatregelen – duidelijk anders dan in de afgelopen jaren. Het aantal woninginbraken en andere vormen van inbraken liep wat terug en de sociale overlast nam toe. Helmond kent een grootstedelijke problematiek waarbij ondermijnende criminaliteit een groot aandachtspunt blijft. Ook andere vormen van criminaliteit, samenhangend met de digitalisering van de samenleving, vormen nieuwe uitdagingen.



Helmond, een veilige stad om te wonen, werken en verblijven

In de afgelopen jaren hebben we op het gebied van veiligheid en leefbaarheid vooruitgang geboekt. De problematiek is echter hardnekkig en nog steeds ervaren mensen overlast en voelen zij zich niet altijd veilig in onze stad. De komende jaren zullen we hierin extra stappen moeten zetten om een stevige basis van leefbaarheid en veiligheid te creëren. In deze coalitieperiode hebben we hoofdzakelijk ingezet op de drie prioritaire thema's uit het Masterplan Integrale Veiligheid 2019-2022. Binnen de Aanpak Ondermijning zijn zichtbare resultaten bereikt in het tegengaan van de criminaliteit. De aanpak binnen het Handhavingknpunt Leenderbos loopt eind dit jaar af en het is van belang dat we deze aanpak borgen binnen staande organisaties. Met de totstandkoming van het Versterkingsplan Binnenstad-Oost is de aanpakgeïntensiveerd en heeft het versterken van de leefbaarheid in de Binnenstad-Oost onze focus. De komende tijd gaan we vanuit het programma Perspectief voor Jeugd – samen met en onder regie van OSD – aan de slag met een integrale aanpak risicojeugd. Ook gaan we samen met inwoners en partners de buurtpreventienetwerken versterken en doorontwikkelen. Verder wordt in het kader van de aanpak “High impact Crimes” ingezet op het verminderen van het bezit van messen onder jongeren. Beleid op het terrein van (aanpak) mensenhandel zal eind 2021 worden opgeleverd. In 2022 zal in vervolg op het Masterplan 2019-2022 en een nieuwe programma worden ontwikkeld.

2.3 Economisch kapitaal

Tot 2020 zagen we het economische kapitaal in Helmond duidelijk groeien. Door COVID-19 en de bijbehorende beperkingen zien we dat sommige branches negatief geraakt worden (zoals horeca, cultuur, recreatie en vervoer en opslag). Andere branches lijken te profiteren (zoals IT en zorg). Binnen branches kan het ook weer verschillen. Zo hebben kleding en schoenen binnen de detailhandel het

heel moeilijk, terwijl (lokale) winkels gericht op eten en drinken het juist goed doen. Twee derde van de werkgelegenheid in Helmond valt in een krimpsector.

Verwachte ontwikkeling aantal banen tussen 2019 en 2021 naar sector in Nederland
Bron: UWV Werkbedrijf

Een positief percentage betekent dat er in 2021 naar verwachting meer banen in deze sector zullen zijn dan in 2019.



Stad waar zowel het mkb als topsectoren zich thuis voelen

Het afgelopen jaar hebben we de basis gelegd voor een betere dienstverlening aan ondernemers en starters. Hiermee starten we na de zomer. Met behulp van de MKB deal ondersteunen we het mkb met en bij de mogelijkheden die digitalisering ook voor hen kan betekenen. Voor de Automotive Campus wordt toegewerkt naar privatisering. Voor FoodTech zien we grote kansen en gaan we kijken hoe het ecosysteem in Helmond hier maximaal van kan profiteren, onder andere door het breder aanhaken van onderwijs en het regionale bedrijfsleven. Voor Slimme Maakindustrie geldt dat het Fieldlab Smart Industries De Peel steeds meer vorm krijgt. De opgave is om de onderzoekslijnen verder te operationaliseren en de kennis te verspreiden binnen het mkb.

Als we de schaalprong die meer verstedelijking met zich meebrengt willen maken, moeten we investeren om te voldoen aan de behoefte aan een stedelijk werkmilieu waar werken gecombineerd kan worden met wonen, ontmoeten en verblijven. De vraag hiernaar in Helmond is onderzocht en de resultaten hiervan worden meegenomen in de verstedelijkingsstrategie.

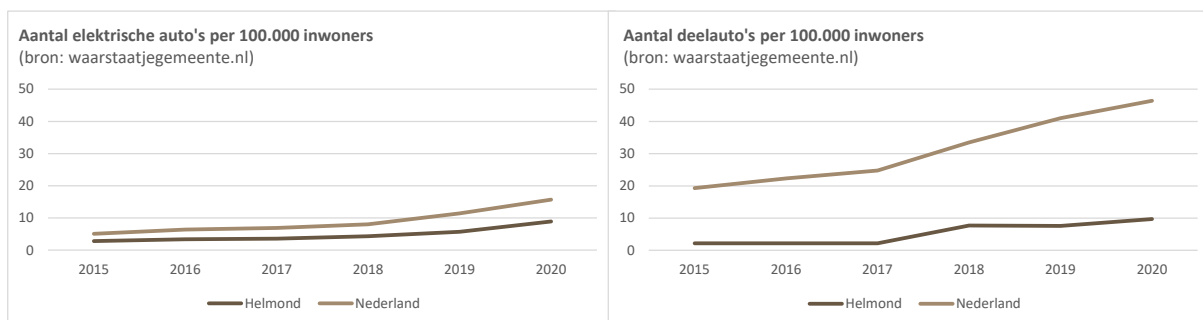
De nieuwe programmering van bedrijventerreinen is afgestemd in het Stedelijk Gebied en de Peel. Hierdoor komt er weer zicht op uitgeefbare gronden. Op kortere termijn gaat het om Vareschut-Noord, waarvoor we de bestemmingsplanprocedure hebben opgestart. Voor de langere termijn gaat het om het regionaal bedrijventerrein samen met de Peeltgemeenten waarvoor een eerste ruimtelijke analyse is uitgevoerd. Beide nieuwe bedrijventerreinen zullen een functioneel werkmilieu kennen omdat daar nog veel behoefte aan is. Voor het regionaal bedrijventercentrum zullen op korte termijn al investeringen nodig zijn in onderzoeken en organiserend vermogen om de haalbaarheid ervan te vergroten. Samen met diverse private partners werken we eraan de nieuwe én bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen. Hiervoor is ook met succes een OPZuid subsidie aangevraagd.

Na de coronaperiode zal ingezet moeten worden op het economisch herstel, met de nodige uitdagingen. Dit jaar wordt hiervoor een duidelijke koers uitgewerkt in de nieuwe economische visie voor Helmond. Daarin schetsen we de kaders om maximaal te profiteren van de unieke economische positie van de Brainportregio.

Talent behouden en een leven lang leren om de aansluiting (te blijven) vinden op de arbeidsmarkt

Op basis van een regionale arbeidsmarktanalyse opgesteld in opdracht van de Regiegroep Onderwijs & Arbeidsmarkt ligt de focus met de Human Capital Agenda op een leven lang ontwikkelen, een strategisch arbeidsmarktbeleid en het aantrekken en behouden van talent. De bijbehorende projecten, waaronder Stageregio en de ontwikkeling van '1 loket voor leven lang ontwikkelen' zijn in een versnelling geraakt door de (gevolgen van) de huidige coronacrisis. We zetten succesvol in op het binnenhalen van extra middelen vanuit MRE, provincie, het Rijk en Europese budgetten. In het kader van React-EU zijn we bezig met subsidieaanvragen die we met name in kunnen zetten om voor het meer kwetsbare deel van onze inwoners de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen en voor versterking van hybride leeromgevingen in onze regio. We werken daarbij intensief samen met de arbeidsmarktregio Zuidoost-Brabant en Brainport Development. Vanuit de verschillende Steun- en Herstelpakketten worden een aantal concrete projecten in gang gezet, zoals BOOST, van werk naar werktrajecten, techniekeducatie en het regionaal mobiliteitsteam.

Het thuiswerken en het beperken van het sociale leven, bepaalt momenteel hoeveel en op welke manier er gereisd wordt. Dit zorgt ervoor dat er minder reisbewegingen zijn, zowel met de auto als trein. Los van de huidige situatie vragen de ontwikkelingen op het vlak van schone en slimme mobiliteit een andere benaderingswijze van mobiliteit en benodigde infrastructuur.



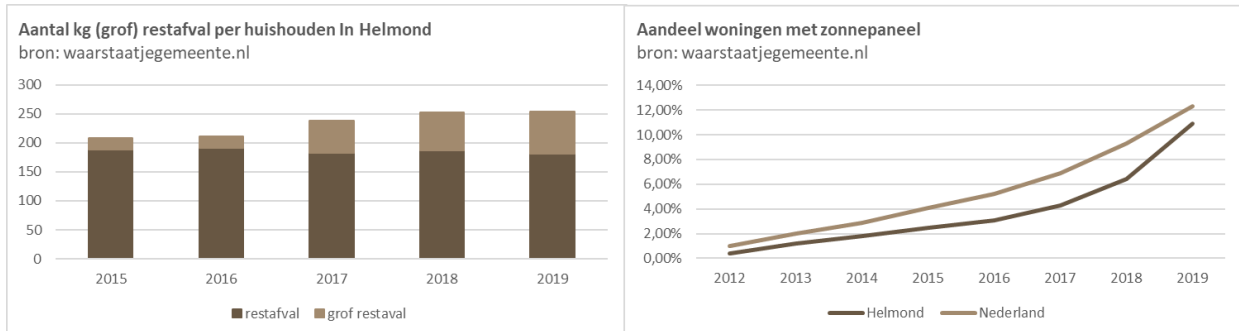
Op weg naar schoner en slimmer vervoer

In Helmond wordt als stad van slimme mobiliteit op de Automotive Campus gewerkt aan moderne technieken om het vervoer veiliger, vlotter en schoner te maken. In deze coalitieperiode zijn diverse succesvolle EU-projecten in gang gezet en gerealiseerd, zoals het project FABULOS met de zelfrijdende shuttle en een eerste ISA test (intelligent speed assistance). Met het programma C-mobile is de verkeersveiligheid verbeterd, doordat hulpdiensten en vrachtverkeer steeds vaker voorrang krijgen bij de verkeerslichten. Overige bestuurders (en straks ook fietsers) krijgen een snelheidsadvies om vaker groen licht te halen. Inmiddels zijn bijna alle verkeerslichten geschikt gemaakt voor deze techniek en kunnen deze services ook na het project operationeel blijven. In aanloop naar de schaa sprong die we als stad willen maken richting 2040 hebben we een start gemaakt met de randvoorwaardelijke mobiliteitstransitie, met de verkeersvisie waarin we toewerken naar een autoluw centrum en een goede bereikbaarheid van onze bedrijventerreinen. De opvolging loopt nu en de afronding staat gepland voor volgend jaar. Ook de visie op deelmobiliteit vormt een belangrijke bouwsteen in deze transitie.

2.4 Ecologisch kapitaal

De inzet op hernieuwbare energie, energiebesparing, klimaatadaptatie, circulair ondernemen en de gescheiden verwerking van afvalstromen draagt bij aan het ecologisch kapitaal. In Helmond zullen, samen met de inwoners, nog stappen gezet moeten worden. Zo is een relatief groter deel van de tuinen versteend. Het aantal kilo's restafval groeit de afgelopen jaren nog en is relatief hoog. Het aandeel hernieuwbare energie neemt de afgelopen jaren geleidelijk toe.

Ook gaat het binnen het ecologisch kapitaal om een goede luchtkwaliteit. Dat is ook belangrijk voor de gezondheid. De luchtkwaliteit wordt voor een belangrijk deel bepaald door de (verdere) omgeving. Een aandachtspunt voor Helmond is de veeteelt in de meer directe omgeving, het Ruhrgebied wat verder weg, en plekken met druk verkeer.



Helmond werkt aan de afspraken uit het landelijk klimaatakkoord

Voor het einde van het jaar wordt de definitieve RES inclusief planMER (Milieueffectrapportage) aan alle gemeenteraden in de Metropoolregio voorgelegd, voor de gezamenlijke realisatie van grootschalige opwek van duurzame energie. Deze zomer gaat er een energiekaravaan langs alle wijken om onze inwoners over de warmteplannen per wijk te informeren. Een eindversie van de transitievisie warmte wordt na de zomer ter vaststelling aangeboden. Voor de transitie van het warmtenet maken we de principekeuze voor aquathermie in plaats van houtgestookte biomassa. De vastgestelde visie zonnepanelen en zonnedaken wordt deze zomer geëvalueerd.

In de gemeenteraad is een motie aangenomen om te onderzoeken op welke manier gemeente Helmond de energietransitie voor lage inkomens vorm kan geven. Dit sluit goed aan bij onze insteek de energietransitie nadrukkelijk te koppelen aan onze maatschappelijke opgaven; het komende jaar gaan we dan ook aan de slag met de aanpak energiearmoede.

Samen met Stichting Bedrijventerreinen Helmond, Centrummanagement en Wijkmanagement stimuleren en ondersteunen we duurzaam en circulair ondernemen. Een voorbeeld is de doorontwikkeling van het instrument InduSym, waarmee aanbieders en afnemers van reststromen met elkaar in contact komen. Het uitvoeringsprogramma 'Visie Duurzaam Ondernemen' wordt komend jaar geactualiseerd en met een consortium onder leiding van Fontys gaan we een samenwerking voor circulaire bedrijventerreinen aan. Met het in 2020 vastgestelde plan van aanpak Luchtkwaliteit nemen we diverse maatregelen voor een schone lucht. Vanaf dit jaar wordt er ingezet op verbeterde afvalinzameling waarbij afval scheiden loont.

De stad aanpassen aan het veranderende klimaat

Om extreem weer met wateroverlast, droogte en hitte zoveel mogelijk het hoofd te bieden wordt met de onlangs vastgestelde uitvoeringsagenda klimaatadaptatie, klimaatbestendig ontwerpen en inrichten bij projecten en onderhoud de norm binnen de gemeentelijke organisatie. Onze inwoners helpen we met bewustwording en het zetten van eerste stappen,

onder andere met publiekacties als operatie Steenbreek, het klimaatplein en de regentonnenactie.

2.5 Doorkijk naar de toekomst

Externe ontwikkelingen geven aanleiding de lange termijnkoers voor Helmond bij te stellen en te verankeren in de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie 2040. Het tegengaan van de sociale tweedeling in de stad heeft met de vorig jaar door uw raad vastgestelde crisis- en herstelnota een impuls gekregen. De ontwikkelrichting uit het MIRT-onderzoek naar de verstedelijking en bereikbaarheidsopgave in de regio geeft ook voor Helmond de verstedelijkingskoers aan richting 2030-2040. Uitgangspunt is deze grote opgaven consequent integraal te benaderen en zo te streven naar vooruitgang op zowel het sociaal-cultureel, economisch als ecologisch kapitaal. Daarbij werken we doorlopend aan de doelen om Helmond klimaatbestendig en -neutraal te maken en houden we rekening met een veranderende samenleving, waarin participatie en digitalisering een steeds belangrijkere rol spelen. In deze veranderende samenleving dient de leefbaarheid en veiligheid in de stad op peil te blijven, ook door continu in te spelen op deze en andere ontwikkelingen.

Digitale stad Helmond

We zijn goed op weg om de gehele gemeente voor 2023 van een glasvezelnetwerk te voorzien, voor zowel de huisaansluitingen als voor ontwikkelingen in de openbare ruimte (onder andere sensoren en 5G).

In BrabantStad-verband wordt hard gewerkt aan de zogenaamde Brabantring, een glasvezelnetwerk tussen de grootste Brabantse steden. Dit met als doel om de digitale ontsluiting van zorg- en maatschappelijke dienstverlening (onder andere ook ziekenhuizen) goed en duurzaam in te richten. Daarvoor wordt momenteel de governancestructuur uitgewerkt. In het 3^e kwartaal van 2021 zal dit tot besluitvorming leiden. In het nieuwe Huis voor de Stad zal een zogenaamd opstappunt gerealiseerd worden. Daarmee worden wij als gemeente een knooppunt in deze ontwikkeling. We kunnen daarmee ook de digitale poort naar de Peel worden.

Binnen het spoor van Digitale inclusie zijn we gestart met 'koffie met een tablet'. In dit project krijgen ouderen op een laagdrempelige manier informatie over digitale mogelijkheden en het gebruik van digitale apparaten. Ook sluiten we aan bij de landelijke campagne 'senioren en veiligheid'. Binnen het Digital Rights Programma maken we jongeren meer bewust van de risico's van internet en sociale media. Met het project 'Digitale Buddy' richten we ons op de groep mensen met minder digitale vaardigheden en laaggeletterden in de leeftijd van 20 tot 65 jaar. In het pilotproject Warande Digitaal werken we momenteel drie pilots uit voor uitdagingen die door de bewoners zelf zijn aangedragen. We gaan hierbij met behulp van sensoren in de openbare ruimte inzetten op de optimalisatie van verkeersveiligheid, energiedelen en het verbeteren van het groenbeheer.

Omgevingswet: meedenken, meedoen en meebeslissen

Doordat we één gemeentelijke omgevingsvisie en één omgevingsplan krijgen (in plaats van verschillende bestemmingsplannen) kunnen we werken aan integraal beleid. Via het instrumentarium van de Omgevingswet gaan we werken aan de grote opgaven voor onze stad. We betrekken inwoners en andere belanghebbenden aan de voorkant bij beleid en ontwikkelingen, Binnen de kaders van de strategische lange termijn-koers bieden we ruimte aan lokaal maatwerk en initiatieven. De digitale dienstverlening richten we zo optimaal mogelijk in, zodat we de tijd houden om onze inwoners en ondernemers ook mondeling verder te kunnen helpen.

Hiervoor werken we onder andere aan de volgende producten:

- *Het opstellen van een omgevingsvisie. De ontwerp-omgevingsvisie wordt nog voor de verkiezingen door de huidige raad in de zienswijze-procedure gebracht. De vaststelling van de definitieve omgevingsvisie zal door de nieuwe raad gebeuren.*
- *Het opstellen van het omgevingsplan (raadsbevoegdheid), waarin we alle regels in het fysieke domein (voor zover we die nog willen stellen) opnemen. Doel is het omgevingsplan Mierlo-Hout in 2022 vast te stellen en van daaruit toe te werken naar een Helmond-dekkend omgevingsplan uiterlijk in 2029.*
- *Het opstellen van het omgevingsprogramma (collegebevoegdheid) in 2022, waarin we concreet maken hoe we de doelen uit de visie willen realiseren.*

3. Financieel perspectief

3.1 Budgettair beeld

3.1.1 Samenvattend beeld meerjarenperspectief

De programmabegroting 2021-2024 is het eerste uitgangspunt voor het bepalen van het budgettair kader 2022-2025. Ten opzichte van deze begroting is er een aantal wijzigingen geweest die aan u worden voorgelegd bij de eerste bestuursrapportage (berap) van 2021. Deze zijn budgettair neutraal en in onderstaande tabel zijn deze wijzigingen verwerkt in de actuele stand van de programmabegroting 2021.

Het meerjarige beeld wijzigt door verschillende ontwikkelingen:

- Wijzigingen van het gemeentefonds die volgen uit de circulaires: de raming in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire. Via raadsinformatiebrieven informeren we u over de gevolgen van de september- en decembercirculaire. Bij deze voorjaarsnota worden deze verwerkt in de beschikbare ruimte;
- Autonome ontwikkelingen/reeds genomen besluiten;
- Noodzakelijke ontwikkelingen;
- Positieve effecten door rijksbeleid of eerdere –nog niet gekwantificeerde- besluiten;
- Nieuwe ambities.

Onderstaande tabel laat het verloop van de programmabegroting zien inclusief deze genoemde ontwikkelingen. In het vervolg van dit hoofdstuk worden de nieuwe ontwikkelingen verder toegelicht.

Meerjarenperspectief exploitatie (bedragen * € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Actuele stand Programmabegroting 2021	449	486	185	-965
Algemene uitkering				
Beschikbare ruimte septembercirculaire gemeentefonds 2020	€ -120	€ 57	€ 11	€ 11
Beschikbare ruimte decembercirculaire gemeentefonds 2020	€ -252	€ -363	€ -387	€ -387
Beschikbare ruimte meicirculaire gemeentefonds 2021	pm	pm	pm	pm
Totaal algemene uitkering	€ -372	€ -306	€ -376	€ -376
Nieuwe ontwikkelingen Voorjaarsnota				
Reguliere ontwikkelingen (neutraal)	€ -	€ -	€ -	€ -
Autonome ontwikkelingen/reeds genomen besluiten	€ -470	€ -470	€ -535	€ -535
Noodzakelijke ontwikkelingen	€ -1.775	€ -1.670	€ -1.670	€ -1.670
Mogelijke positieve ontwikkelingen	pm	pm	pm	pm
Nieuwe ambities	€ -1.270	pm	pm	pm
Totaal nieuwe ontwikkelingen	€ -3.515	€ -2.140	€ -2.205	€ -2.205
Totaal budgettaire ruimte VJN 2021	-3.438	-1.960	-2.396	-3.546

Bij deze voorjaarsnota 2021 is de budgettaire ruimte in de jaren 2022 tot en met 2025 negatief. Bij de programmabegroting 2022-2025 zal het meerjarenperspectief wel sluitend zijn. Hiervoor hebben we de volgende mogelijkheden:

Incidentele dekking

- Inzetten van het jaarrekeningresultaat 2020 van netto € 5,7 miljoen (dus excl. grondbedrijf en resultaatbestemming);
- Onderuitputting kapitaallasten;
- Vrijval en inzet van reserves.

Structurele dekking

- Keuzes maken, waar nodig met uitruil van budgetten (nieuw voor oud);
- Verhogen belastingen;
- Bezuinigingen.

3.1.2 Toelichting autonome ontwikkelingen/reeds genomen besluiten

Het betreft hier ontwikkelingen met financiële gevolgen die zich gedurende het jaar voordoen én waar de gemeente geen directe invloed op kan uitoefenen of eerdere genomen besluiten.

Autonome ontwikkelingen/reeds genomen besluiten	(I/S)	2022	2023	2024	2025
Indexering kapitaallasten	S				-40
Dekking uit accres gemeentefonds	S				40
areaalontwikkeling	S				-226
opbrengsten belastingen	S				226
Mogelijke keuze doordecentralisatie Jan van Brabant	S				pm
Raadsbesluit zevenklapper de Braak	S			€ -65	€ -65
indexering tarieven zorgaanbieders	S	€ -370	€ -370	€ -370	€ -370
Stijging verzekeringspremie brandverzekering	S	€ -100	€ -100	€ -100	€ -100
Totaal autonome ontwikkelingen / reeds genomen besluiten		€ -470	€ -470	€ -535	€ -535

Indexering kapitaallasten

Bij de programmabegroting 2020 is besloten de vrije ruimte vanuit de kapitaallasten jaarlijks te indexeren. Hierdoor blijft het investeringsvolume in de pas lopen met de prijsstijgingen. De indexeringen voor de jaren 2022 – 2024 zijn al toegevoegd aan het kapitaallastenplafond in het meerjarenperspectief en voor de jaarschijf 2025 wordt de jaarlijkse toename van € 40.000 toegevoegd. De dekking komt uit het accres van het gemeentefonds.

Areaalontwikkeling

Jaarlijks wordt de begroting bijgesteld voor areaalontwikkelingen die verband houden met de groei van de stad. Hierdoor kan de gemeente de toegenomen kosten in verband met bevolkingsgroei en groei van het aantal woningen opvangen. Tot en met 2024 is deze toename voorzien in het meerjarenperspectief. Voor de nieuwe jaarschijf 2025 wordt de jaarlijkse toename van € 226.000 toegevoegd. Dit financieren we uit de verwachte extra opbrengst Onroerendezaakbelasting (OZB) in 2025 als gevolg van de toegenomen waarde van onroerend goed en uit de bijstelling van het gemeentefonds.

Mogelijke keuze doordecentralisatie Jan van Brabant

In raadsvoorstel 23 waarover de gemeenteraad op 13 april van dit jaar besloten heeft, is opgenomen dat de uitwerking van een doordecentralisatie een zorgvuldig proces vraagt. De discussie over doordecentralisatie is volgend op de kaders. De reden hiervoor is dat doordecentralisatie een middel is om onderwijshuisvesting te organiseren. In het raadsvoorstel (beslispunt 3) heeft het college de opdracht gekregen de optie tot doordecentralisatie voor het Jan van Brabant College (drie locaties) verder uit te werken. Er zijn een aantal punten waar rekening mee gehouden dient te worden:

- Op korte termijn (vanaf 2025/2026) heeft doordecentralisatie een kostenverhogend effect op de begroting.
- De uitwerking van de doordecentralisatie betreft de drie locaties van Jan van Brabant en niet alleen de Molenstraat.
- De uitwerking van de doordecentralisatie moet kloppen bij de opvattingen en het oordeel van zowel de gemeente als het bestuur van Jan van Brabant.

Raadsbesluit zevenklapper de Braak

Op 1 december 2020 heeft uw raad besloten tot extra investeringsruimte voor de realisatie van SBC De Braak, als gevolg van meerkosten en het aangepaste schetsontwerp van de MFSA Plan 3.0. De financiële consequenties daarvan bedragen vanaf 2024 per saldo € 250.000. Dit betreft € 185.000 kapitaallasten, die ten laste komen van het kapitaallastenplafond en € 65.000 heeft betrekking op de exploitatielasten van de MFSA plan 3.0.

Indexering tarieven zorgaanbieders

Op basis van een algemene maatregel van bestuur baseren wij onze tarieven voor zorg in natura op de kosten van de zorgaanbieder. Lonen maken een groot deel van deze kosten uit. Hierdoor kan het voorkomen dat wij geconfronteerd worden met meerkosten als gevolg van een cao-stijging die buiten onze invloed ligt. Dit is gebeurd met de tarieven voor huishoudelijke ondersteuning in 2021 ten opzichte van 2020. Deze zijn met 9,1% verhoogd wat leidt tot een onontkoombaar knelpunt van € 370.000 op basis van kostenniveau 2020. Dit risico blijft in de toekomst ook spelen bij zowel de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als de Jeugdwet.

Stijging verzekeringspremie brandverzekering

De brandverzekering is per 1 januari 2021 opnieuw (Europees) aanbesteed. Deze aanbesteding is (zoals in de lijn der verwachting gezien de huidige verzekeringsmarkt), minder succesvol verlopen dan de vorige periode. In de vorige periode hebben we kunnen profiteren van een toen nieuwe speler op de markt die voor 100% dekking tegen een extreem lage premie in heeft geschreven. Om nu 100% dekking te krijgen hebben we vijf verzekeraars in moeten laten stappen, tegen fors hogere premie's waardoor het reguliere budget opgehoogd moet worden met € 100.000.

3.1.3 Toelichting noodzakelijke ontwikkelingen

Noodzakelijke ontwikkelingen nemen we op als ze onontkoombaar en onvermijdbaar zijn:

- We verwachten dat kosten zich zeker voordoen, ook al stellen we er geen budget voor beschikbaar.
- Zaken zijn juridisch afdwingbaar en leiden tot kosten.
- Zaken zijn politiek toegezegd en er kan niet meer op terug gekomen worden.

In deze voorjaarsnota betreft het de volgende ontwikkelingen:

Noodzakelijke ontwikkelingen		2022	2023	2024	2025
Ophoging budget veiligheid (extra capaciteit)	S	€ -200	€ -200	€ -200	€ -200
Ophoging budget veiligheid	I	€ -100	pm	pm	pm
bijdrage Senzer (nadeel)	S	pm	pm	pm	pm
Voldoen aan wet en regelgeving Cacaofabriek en Speelhuis *	S	€ -570	€ -570	€ -570	€ -570
Toezicht en beheer Berkendonk	S	€	€ -150	€ -150	€ -150
Omgevingswet: inventarisatie cultuurhistorische waarden fase 2	I	€ -130			
Omgevingswet - opstellen omgevingsplannen	S		€ -150	€ -150	€ -150
Omgevingswet - dekking uit beschikbaar budget voor actualiseren bestemmingsplannen	S		€ 50	€ 50	€ 50
Digitale weerbaarheid en privacy	S	€ -775	-650	-650	-650
Uitbreiding personele capaciteit	S	pm	pm	pm	pm
terugdraaien onttrekking indexering gemeentefonds (ingroei, totaal € 1,3 miljoen)	S			pm	pm
Totaal noodzakelijke ontwikkelingen		-1.775	-1.670	-1.670	-1.670

* uitgaande van de wettelijke variant

Ophoging budget veiligheid

Uit het (benchmark)onderzoek door de Galan Groep is gebleken dat Helmond zowel qua middelen als qua capaciteit extra moet investeren om de leefbaarheid en veiligheid de komende jaren op peil te kunnen houden c.q. in bepaalde delen van de stad te kunnen verbeteren. Zeker met het oog op de grote ambities, de schaalprong richting 2040 en het tegengaan van de tweedeling in de stad, is een extra impuls noodzakelijk. Deze moet vormkrijgen in het datagedreven en informatiegestuurd werken, in het verbeteren van de betrokkenheid van inwoners én in uitvoeringskracht in de stad. Het college onderschrijft deze aanbeveling en wil hier stapsgewijs invulling aan geven. Na de eerste stap in de programmabegroting 2021-2024 wordt een nieuwe structurele impuls van € 200.000 voorgesteld. Met de extra capaciteit die hiermee kan worden aangesteld (een stadsmarinier en een projectleider informatieknooppunt) zetten we een volgende stap richting het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in Helmond. In deze voorjaarsnota nemen we daarnaast in jaarschijf 2022 € 100.000 op om de leefbaarheid te verbeteren. De structurele aanvraag nemen we mee in het overdrachtdossier.

Bijdrage Senzer

In de begroting van Senzer wordt een structurele bijdrage van gemeenten gevraagd. Deze wijkt nadelig af van de bedragen die wij in de begroting hebben opgenomen. De deelnemende gemeenten hebben een zienswijze opgesteld waarin we Senzer verzoeken dit tekort zelf op te lossen binnen hun eigen begroting. Mocht dat niet – of niet geheel – lukken, nemen we het tekort op in onze de begroting.

Voldoen aan wet- en regelgeving De Cacaofabriek en Het Speelhuis

Helmond heeft de ambitie om een bruisend cultureel klimaat te hebben. De Cacaofabriek en Het Speelhuis spelen hierin een belangrijke rol. Het is daarom van cruciaal belang dat de beide organisaties in staat zijn om een toekomstbestendige bedrijfsvoering te voeren. De huidige financiering van met name De Cacaofabriek is hiervoor niet toereikend. Desondanks heeft De Cacaofabriek zich kunnen ontwikkelen tot een culturele hotspot. Inmiddels zijn we op een punt beland waar dit niet langer houdbaar is. Concreet voldoet De Cacaofabriek op dit moment niet aan de Fair Practice Code, waarin door het rijk is voorgeschreven dat eerlijke financiering en salariëring van de culturele sector moet plaatsvinden. Voor beide organisaties geldt dat met een gedeelde directeur, personeel en 'leads' (programmering) niet aan de Governance Code Cultuur kan worden voldaan. Tot slot hebben we de afgelopen jaren meerdere situaties gezien waarin het ondernemerschap van met name Het Speelhuis dreigde te conflicteren met de voorschriften van de Wet Markt en Overheid (dat oneerlijke concurrentie vanuit de overheid tegengaat). Hierom adviseren we om structureel € 570.000 beschikbaar te stellen. Zo kunnen de beide organisaties voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Dit stelt hen in staat om onverminderd bij te dragen aan het cultureel klimaat in Helmond.

Binnenkort worden verschillende scenario's over de toekomst van De Cacaofabriek en Het Speelhuis aan uw raad voorgelegd. Afhankelijk van de keuze voor een scenario kan dit leiden tot lagere structurele uitgaven.

Toezicht en beheer Berkendonk

De exploitatie van Berkendonk wordt tot en met 2022 incidenteel gefinancierd uit de bestemmingsreserve Groene Peelvallei. Vanaf 2023 is deze reserve leeg en kan hier niet meer op worden teruggevallen. Voorgesteld wordt daarom om vanaf 2023 jaarlijks € 150.000 in de begroting op te nemen voor de exploitatie (toezicht en beheer) van recreatieplas Berkendonk. Hierbij betrekken we ook de motie van uw raad over de toegankelijkheid van Berkendonk.

Omgevingswet – inventarisatie cultuurhistorische waarden fase 2

In het kader van de implementatie van de Omgevingswet (recent uitgesteld tot 1 juli 2022), zijn we in 2019 gestart met de inventarisatie van een aantal 'kwetsbare waarden' in de fysieke leefomgeving, zoals cultuurhistorie, natuur en stedelijk groen. Dit zijn waarden die we belangrijk vinden om te beschermen en die een plek moeten krijgen in het instrumentarium van de Omgevingswet.

Voor cultuurhistorie kon in 2019 niet het volledige benodigde budget vrijgemaakt worden voor een gebiedsdekkende inventarisatie. Daarom is gestart met de inventarisatie van de gebieden die het meest urgent waren (waaronder het centrum en 't Hout).

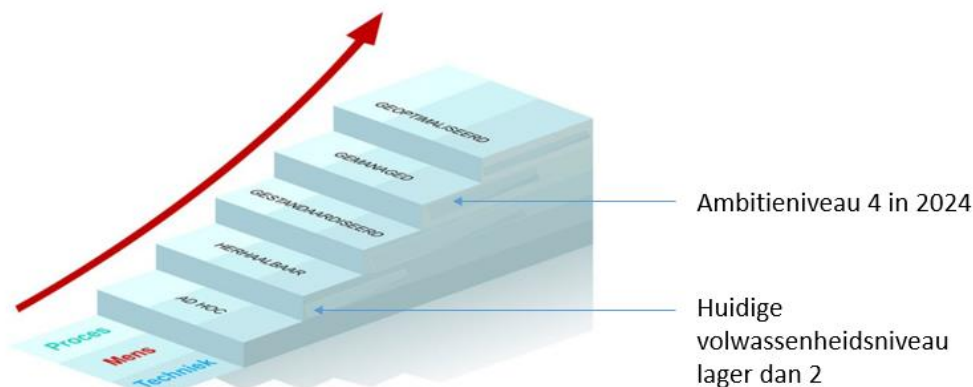
Voor 2022 worden de resterende middelen aangevraagd, zodat we uiteindelijk een gebiedsdekkend beeld hebben van de cultuurhistorische waarden in Helmond.

Omgevingswet – opstellen omgevingsplannen

Na de afronding van het omgevingsplan voor 't Hout (in 2022), moeten de bestemmingsplannen voor de rest van Helmond 'omgebouwd' worden tot een omgevingsplan. Dit moet 'participatief' gebeuren. We hebben daarvoor tot eind 2029 de tijd. Hiervoor zal naar verwachting jaarlijks ongeveer €150.000 nodig zijn. Omdat er in de begroting al structureel een bedrag van ongeveer €50.000 aanwezig is voor het actualiseren van bestemmingsplannen, leidt dit tot extra incidentele kosten van jaarlijks €100.000 vanaf 2023 tot en met 2029.

Digitale weerbaarheid en privacy

De jaarrapportage van de Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG) en de bestuursrapportage over de informatieveiligheid zijn gemaakt. Hierin is aangegeven dat de groei die we maken niet snel genoeg is voor de dreigingen waar we nu al mee worden geconfronteerd. De bevindingen in die rapportage waren aanleiding om de aanpak voor 2021 en volgende jaren, aan te passen zodat we versnellen. Om grotere stappen te maken zijn extra middelen nodig. De opbouw van het daarvoor benodigde bedrag is uitgewerkt in het handelingsperspectief. Dit handelingsperspectief is opgesteld naar aanleiding van de hiervoor genoemde rapportage over AVG en informatieveiligheid.



Belangrijkste speerpunt is informatieveiligheid en privacy op te nemen in de genen van de gemeentelijke processen. Het onderwerp vraagt aandacht van raad, bestuur en ambtenaren. Een aantal voorbeelden van incidenten zijn de hack bij Hof van Twente (schade € 3 tot € 4 miljoen), recente phishing aanvallen op de gemeente Helmond en de computerinbraak bij Senzer. Elke dag is in de media wel een dergelijk bericht te lezen. Ze laten zien hoe kwetsbaar we zijn. Tegelijkertijd is ook zichtbaar dat we weerbaarder worden. Helaas is het een wedloop met 'criminelen' en dus blijven permanente aandacht en middelen nodig.

We moeten daarvoor ons basisniveau van bescherming doorontwikkelen om bij te blijven. In vaktaal heet dat een volwassenheidsniveau van minimaal 3 (=gestandaardiseerd) bereiken. Dat is de minimale wettelijke eis. Het is noodzakelijk om het aansprakelijkheidsrisico bij incidenten te verkleinen. We houden vast aan onze keuze voor ambitieniveau 4 (=gemanaged) in 2024. Op dit niveau is bescherming een vanzelfsprekend onderdeel binnen de processen van de organisatie. Het is op niveau 4 ingebed in de dagelijks praktijk. Dit verkleint, structureel, het risico op incidenten zoals eerder genoemd in de tekst. Op niveau 4 is de doelmatigheid en doeltreffendheid gewaarborgd en

hiermee op termijn kostenbesparend. In het plaatje is het huidige beschermingsniveau weergegeven en het genoemde ambitieniveau voor 2024.

Om niveau 3 en vervolgens 4 te bereiken zetten we in op een versterking van de organisatie met medewerkers (Security & Privacy Officers) met als specifieke taak het borgen van informatie veiligheid en privacy (AVG). Ook zetten we in op het doorlichten, verbeteren en beheren van processen op functionaliteit, informatieveiligheid en privacy.

Uitbreiding personele capaciteit

Mede ingegeven door de schaa sprong die we als stad willen maken, moet ook de organisatie kwantitatief en kwalitatief meegroeien om de noodzakelijke ontwikkelingen te kunnen ondersteunen. In Raadsinformatiebrief 61 van 25 mei jongstleden informeerde wij uw raad over de werving van extra capaciteit (zowel inhuur als vast) om de realisatiekracht van onze organisatie te vergroten.

De genoemde uitbreiding betreft met name personeel die aan projecten uit onze strategische programma's werken en de kosten ervan worden ook gedekt uit deze projecten.

Daarnaast heeft deze uitbreiding ook effect op de zogenaamde overheadfuncties, zoals bijvoorbeeld management, financiën, personeelszaken en ondersteunende functies. Deze dienen verhoudingsgewijs mee te groeien. Voor de begrotingsbehandeling brengen we de noodzakelijke uitbreiding in beeld en zal hiervoor ook dekking worden gezocht. Op deze manier bouwen we verder aan een gezond personeelsbestand die de uitdagingen van de stad Helmond kan realiseren.

Terugdraaien indexering gemeentefonds

In de berekening van de gemeentefondsuitkering zijn ook middelen opgenomen voor loon- en prijscompensatie voor toekomstige jaren. Deze middelen worden gereserveerd en ingezet in de betreffende begrotingsjaren. Om de programmabegroting 2021-2024 sluitend te krijgen is in jaarschijf 2024 de reservering voor loon- en prijscompensatie verlaagd en ingezet als dekking. Dit betekent dat er vanaf 2024 minder/te weinig middelen beschikbaar zijn om de loon- en prijscompensatie te kunnen voldoen. Om ervoor te zorgen dat er vanaf 2024 loon- en prijscompensatie kan worden toegekend zonder dat dat ten koste gaat van beschikbare ruimte, moet de onttrekking ongedaan gemaakt worden. Dit doen we bij de herverdeling van het gemeentefonds.

3.1.4 Toelichting mogelijke positieve ontwikkelingen

Zowel landelijk, maar ook binnen onze gemeente, zijn er ontwikkelingen die mogelijk een positief effect hebben op de beschikbare ruimte. Zo pakken de eerste resultaten van het voorstel voor de nieuwe integrale verdeling van het gemeentefonds voordelig uit voor onze gemeente.

Ook is er in de Tweede Kamer een motie aangenomen om de loonkostensubsidie onderdeel te laten zijn van het BUIG-budget. Helmond/de regio zet het instrument loonkostensubsidie veelvuldig in. Senzer heeft aanzienlijk meer plaatsingen dan gemiddeld waardoor het aannemelijk is dat een herverdeling leidt tot een positieve bijstelling van de BUIG-middelen.

Voor deze onderdelen geldt dat er nog geen besluitvorming van het Rijk is en we verwachten niet dat er op korte termijn duidelijkheid gegeven wordt. Vandaar dat de provincie aangeeft dat het te voorbarig is om nu al te anticiperen op deze ontwikkelingen en mogen we ze niet meenemen in de begroting.

Onlangs is bekend geworden dat het oordeel van de arbitragecommissie over de toereikendheid van de financiering van de jeugdzorg, leidt tot extra budgetten voor gemeenten. In 2022 ontvangen we (landelijk) ruim € 1,3 miljard, bovenop de € 300 miljoen die het kabinet al eerder heeft toegekend. Dit mogen we meenemen in de begroting 2022. Voor de jaren na 2022 geldt het oordeel van de arbitragecommissie als zwaarwegende inbreng voor de kabinetsformatie. Het advies van de arbitragecommissie is om in 2023 en 2024 jaarlijks € 1,6 miljard toe te kennen, met voor de jaren daarna een afloop tot € 800 miljoen in 2028.

Binnen onze gemeente verwachten we dat de ontwikkeling van de sociale teams op termijn een besparing oplevert.

Mogelijke positieve ontwikkelingen	(I/S)	2022	2023	2024	2025
Verwacht herverdelingseffect algemene uitkering	S		pm	pm	pm
Loonkostensubsidie (motie via ministerie SZW - voordeel)	S	pm	pm	pm	pm
Mogelijke extra rijksmiddelen jeugd	S	pm	pm	pm	pm
Besparing SD door sociale teams	S		pm	pm	pm
Totaal mogelijke positieve ontwikkelingen		pm	pm	pm	pm

3.2 Nieuwe ontwikkelingen 2022-2025

3.2.1 Nominale ontwikkelingen

Bij het opstellen van de programmabegroting is het uitgangspunt dat bepaalde budgetten worden geïndexeerd voor loon- en prijsontwikkelingen. Deze indexeringen zijn gekoppeld aan landelijke indexcijfers.

Het gaat hierbij over de verwachte stijging van de personele lasten als gevolg van cao-aanpassingen en over de verwachte bijstelling van het prijsniveau van de opgenomen budgetten in de begroting. Hiermee worden deze budgetten geactualiseerd naar het loon- en prijsniveau 2022.

Deze aanpassingen dekken we uit de uitkering van het gemeentefonds, waarin loon- en prijscompensatie is opgenomen en uit de inflatie van belastingen en tarieven van de gemeente Helmond.

Vooralsnog is het uitgangspunt dat deze dekking toereikend en -in het kader van deze Voorjaarsnota- budgettair neutraal is.

Op basis van de afgesproken systematiek worden de volgende indexeringen bij de programmabegroting 2022 toegepast:

- Indexering van subsidiebudgetten: 1,4%
- Indexering van prijsgevoelige interne budgetten: 2,1%
- Indexering van belastingtarieven, leges en heffingen: 0,4%
- Indexering huuropbrengsten: p.m.
- Indexering van eigen loonkosten: 2%.

Indexering subsidiebudgetten

De indexering van subsidies vindt plaats op basis van een gewogen gemiddelde (80% /20%) van de loon- en prijsstijgingen voor de collectieve sector (publicatie Macro Economische Verkenning, M.E.V). Voor de prijsstijging wordt de prognose van de prijs overheidsconsumptie netto materieel (IMOC) gehanteerd. Voor de loonstijging wordt uitgegaan van de prijs overheidsconsumptie beloning werknemers.

In de loop van het begrotingsjaar vinden geen tussentijdse mutaties meer plaats. Wel wordt de structurele doorwerking c.q. daadwerkelijke afwijking verrekend in het percentage van het volgende jaar. Voor de programmabegroting 2022 komt de indexering uit op 1,4%.

Voor de gemeenschappelijke regelingen (MRE, GGD, ODZOB en veiligheidsregio) geldt een andere, meer specifieke systematiek voor de indexering.

Indexering van prijsgevoelige interne budgetten

Volgens de afgesproken systematiek vindt er indexering plaats voor prijsgevoelige posten. Het indexeringspercentage wordt gebaseerd op de prijsontwikkelingen voor de collectieve sector zoals deze gepubliceerd worden in het M.E.V. In de loop van het begrotingsjaar vinden geen tussentijdse mutaties meer plaats. Wel wordt de structurele doorwerking c.q. daadwerkelijke afwijking verrekend in het percentage van het volgende jaar. Voor de programmabegroting 2022 komt de indexering uit op 2,1%. Deze indexering is ook van toepassing op de inkomstenposten. Dit met uitzondering van belastingtarieven, leges en heffingen en van huuropbrengsten van gebouwen. Deze hebben een eigen indexering.

Indexering van belastingtarieven, leges en heffingen

In het tarievenbeleid is het toepassen van inflatiecorrectie op de tarieven het uitgangspunt. In de afgesproken systematiek worden de jaarlijkse bijstellingen afgeleid van de consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de loop van het begrotingsjaar vinden geen tussentijdse mutaties meer plaats. Bij de bepaling van het percentage voor de programmabegroting vindt ook een nacalculatie over het voorgaande jaar plaats. Het indexeringspercentage voor de tarieven 2022 komt daarmee uit op 0,4%.

Uitgangspunt is dat dit percentage wordt toegepast op alle tarieven voor belastingen, heffingen en leges. Als bij heffingen en leges de opbrengsten hierdoor de kosten overstijgen worden vervolgens de opbrengsten, en daarmee de tarieven, overeenkomstig naar beneden bijgesteld.

Indexering huurprijzen

De gemeentelijke gebouwen, die aan derden worden verhuurd, worden geïndexeerd op basis van de CBS-index voor huurprijzen in de vrije sector volgens de consumentenprijsindex (CPI) met als peildatum augustus. Aangezien deze peildatum nog in de toekomst ligt kunnen we dit pas meenemen bij het opstellen van de programmabegroting 2022.

Loonkostenontwikkelingen

De laatste afgesloten cao voor gemeenten loopt tot 1 januari 2021. Hoe de lonen zich daarna zullen ontwikkelen is nu nog niet duidelijk. We houden voor de programmabegroting 2022 rekening met een kostenstijging van 2% en zodra er meer bekend is over de nieuwe cao zullen we bekijken in hoeverre bijsturing nodig is.

3.2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds

Nieuwe verdeelmodel gemeentefonds

De gemeentefondsuitkering vormt de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De afgelopen jaren is door het Rijk gewerkt aan een herziening van de verdeelmodellen van het gemeentefonds. Begin 2021 is het nieuwe verdeelmodel gepresenteerd met een eerste indicatie van de financiële effecten voor individuele gemeenten. Op basis van kritische vragen van de Raad voor het Openbaar Bestuur over de nieuwe verdeling is echter door BZK (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) besloten om het verdeelvoorstel nog eens kritisch tegen het licht te houden. De verwachting is dat er medio 2021 een aangepast voorstel ligt. De ingangsdatum van de nieuwe verdeling staat gepland per 1 januari 2023.

Gesprekken over financiële positie van gemeenten

Gelijktijdig met het proces om te komen tot een nieuwe verdeling van het gemeentefonds vinden er door gemeenten ook gesprekken plaats met het Rijk over de toereikendheid van de omvang van het gemeentefonds. Het vergroten van de omvang van het gemeentefonds, voordat tot de nieuwe herverdeling overgegaan kan worden, is door de VNG tot grootste prioriteit benoemd. Uit recent onderzoek van Cebeon in opdracht van het ministerie van BZK blijkt dat steeds meer gemeenten in de knel komen met hun financiën. Grootste oorzaak zijn de stijgende kosten in het Sociaal Domein waarvoor het Rijk, naar verhouding, onvoldoende budget beschikbaar stelt. Deze verslechtering van de financiële positie heeft een negatieve impact op het voorzieningenniveau van gemeenten. Helderheid over de financiële positie van gemeenten was voor het Rijk ook de reden om de invoering van de herverdeling op te schuiven naar 2023.

Het vertrekpunt voor de programmabegroting 2022-2025

De gemeentefondsuitkering waar we van uitgaan bij het opstellen van de programmabegroting 2022-2025 wordt conform onze uitgangspunten gebaseerd op de meicirculaire 2021. Deze is eind mei beschikbaar. Daarnaast zijn ook de meerjarige effecten van de september- en decembercirculaire 2020, zoals verwerkt bij de 1e berap 2021, meegenomen in het perspectief. De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Via de normeringssystematiek (trap op/trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. Als onderdeel van het steunpakket ter bestrijding van de gevolgen van corona is de jaarlijkse toename en/of afname van het gemeentefonds (accres) bevroren in de jaren 2020 en 2021. Met ingang van 2022 zal deze weer een rol gaan spelen.

De besteding van de gemeentefondsuitkering

De algemene uitkering is een vrij besteedbaar middel voor gemeenten. In het Helmondse beleid zetten we de zogenoemde taakmutaties, de decentralisatie- en integratie-uitkeringen onverkort in voor de betreffende beleidsterreinen.

4. Aandachtspunten richting de toekomst

De programmabegroting 2022 – 2025 is de laatste begroting van deze bestuursperiode. Samen met onze inwoners, onze maatschappelijke partners en met uw raad hebben we als college de afgelopen jaren gewerkt aan een mooie toekomst, voor de stad en voor de organisatie.

Uitgangspunt voor 2022 is dat we zoveel mogelijk inzetten op het realistisch uitvoeren, intensiveren en afronden van bestaande ambities, zodat een nieuwe coalitie een voortvarende start kan maken. Dit betekent echter niet dat nieuwe initiatieven niet mogelijk zijn. Nieuwe kansen en mogelijkheden, zeker daar waar deze bijdragen aan onze strategische koers, pakken we en als we aanpassingen aan ons beleid noodzakelijk achten passen we deze toe. Bij het toekennen van financiële ruimte voor nieuwe ambities hanteren we als uitgangspunten dat er een concreet plan aan ten grondslag moet liggen en dat de ambities alleen worden opgenomen voor 2022. Immers: onze bestuursperiode reikt tot en met dat jaar. Ook moet extra financiële ruimte worden vrijgemaakt voor de uitvoering c.q. ambtelijke capaciteit.

De afweging om nieuwe ambities wel of niet te kunnen honoreren wordt pas gemaakt bij de programmabegroting 2022-2025. Op dat moment wordt op integrale wijze gekeken naar hoe beschikbare middelen én ambities kunnen worden gecombineerd, bijdragend aan de strategische doelen zoals we die voor Helmond voor ogen hebben.

In het vervolg van dit hoofdstuk volgt een weergave van een aantal nieuwe aandachtspunten die (daar waar relevant) ook terug zullen komen in het overdrachtdossier.

4.1 Nieuwe ambities

Enkele nieuwe ambities voldoen aan de gestelde uitgangspunten en daarvan wordt voorgesteld deze op te nemen in jaarschijf 2022 van de programmabegroting 2022 – 2025:

Beleidswensen		2022	2023	2024	2025
Onderhoud asfalt Wolfsputterbaan	I	€ -600			
dekking exploitatiebudget wegonderhoud	I	pm			
Energiearmoede (pilot)	I	€ -570	pm	pm	pm
Helmond. Makers van de Toekomst	I	€ -100	pm	pm	pm
Toekomstbestendige griffie	S	pm	pm	pm	pm
Totaal beleidswensen		-1.270	0	0	0

Onderhoud asfalt Wolfsputterbaan

De geluidsreducerende asfaltdeklaag van de Wolfsputterbaan heeft geleden onder de strenge vorst en sneeuw in de winter van 2020/2021. Herstelwerkzaamheden nemen daardoor snel toe in frequentie en omvang, waardoor het wenselijk is om in 2022 groot onderhoud uit te voeren door de asfaltdeklaag te vervangen. Dit achten we een noodzakelijke investering om problemen én hogere kosten op langere termijn te voorkomen.

Energiearmoede

In de commissievergadering van 30 maart 2021 hebben wij de mogelijkheden van de motie “energietransitie als hefboom inzake energiearmoede” met uw raad verkend. We zetten in op gelijke kansen voor de huishoudens met een inkomen tot maximaal 150% van het bijstandsniveau om duurzaamheidsmaatregelen te nemen en daarmee bij te dragen aan het verkleinen van de tweedeling. Dit doen we enerzijds via zachte voorzieningen en coachgesprekken. Parallel daaraan wordt een plan van aanpak uitgewerkt dat zich richt op de uitvoering van fysieke maatregelen, zoals de aanleg van isolatie en zonnepanelen bij de particuliere woningeigenaren. Afhankelijk van de woning en mogelijkheden bekijken we welke voorzieningen het meest interessant zijn. Samen met individuele inwoners en corporaties willen we werk met werk maken en al beoogde ontwikkelingen in wijken koppelen aan deze duurzaamheidsimpuls. We gaan daarbij uit van ongeveer 50 woningen per jaar.

Helmond. Makers van de Toekomst

Als stad willen we de komende jaren tevens werken aan promotie van ons eigen DNA. De afgelopen tijd hebben we gewerkt aan de totstandkoming van het Verhaal van de Stad: Helmond, Makers van de Toekomst. Via dit verhaal, passend bij de lef en durf die Helmond uitstraalt maar ook bij de vele toekomstige oplossingen waar we aan werken, willen we de stad sterker op de kaart zetten. Lokaal, regionaal en soms nog breder dan dat. Om dit goed te doen zijn middelen nodig, passend bij de groeisprong en toekomst die we voor ons zien. Hiermee maken we Helmond, samen met partners met wie we samenwerken, zichtbaarder. Zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen.

Toekomstbestendige griffie

De rol van de raad is de afgelopen jaren veranderd en het aantal dossiers waarin de raad een rol heeft is toegenomen. Onder andere door de invoering van de rekenkamer, het instellen van raadswerkgroepen en meer aandacht voor raadscommunicatie wordt vaker een beroep op de griffie gedaan. Daarnaast moet de griffie extra (wettelijke) taken oppakken, zoals de AVG en is er vanuit de raad behoefte aan meer inhoudelijke en organisatorische ondersteuning door de griffie. Momenteel loopt er een onderzoek 'toekomstbestendige raadsgriffie', waarbij een plan wordt opgesteld voor een kwalitatieve en kwantitatieve raadsgriffie.

4.2 Overzicht overige aandachtspunten richting de toekomst

Nieuwe ontwikkelingen die we in gang zetten moeten bijdragen aan de strategische doelen die we als stad hebben gesteld. Dit doen we op basis van de drie kapitalen uit de Telos-driehoek: sociaal-cultureel, economisch en ecologisch kapitaal. De pijlers van onze Strategische Agenda.

Sociaal-cultureel kapitaal: een sociale stad waar we tweedeling tegengaan

Het is onze ambitie om de sociale status van Helmond te laten groeien. Hier hebben we sinds 2018 hard aan gewerkt, en dit blijft ook ons streven richting de toekomst. Daarbij kijken we hoe inwoners op allerlei vlakken kunnen bijdragen aan de samenleving. Hierbij is het tegengaan van tweedeling een belangrijk aandachtspunt. Deze tweedeling lijkt door de coronacrisis alleen maar verder toegenomen en daarom hebben we in de crisis- en herstelnota extra middelen beschikbaar gesteld om dit probleem tegen te gaan. Om de kloof tussen de doelgroep en de systeemwereld te verkleinen kunnen professionele ervaringsdeskundigen –inwoners die zelf ervaren hebben hoe het is om in armoede en met sociale uitsluiting te leven - ingezet worden. Hier willen we als college een impuls aan geven.

Daarbij is het van belang dat iedereen mag meedoen. Ook de doelgroep met een complexe, multi-problematiek en mensen met een loonwaarde onder de 30%. Hiervoor is de gemeente aan zet, samen met haar welzijnspartners. Tot deze doelgroep horen ook mensen die binnen hun mogelijkheden een bijdrage kunnen en willen leveren aan de maatschappij via maatschappelijke banen. Hiervoor geldt dat binnen de participatiewet voor de korte termijn een financiële beloning mogelijk is, zonder dat die beloning gekort wordt op de bijstandsuitkering. Dit zou ook moeten gelden voor diegenen die langere tijd zijn aangewezen op een bijstandsuitkering en die binnen hun mogelijkheden ook duurzaam een maatschappelijke bijdrage leveren.

Tenslotte: werken moet lonen. Voor een beperkte groep die uitgestroomd is geldt dat ze alsnog onder de bijstandsnorm dreigen te komen doordat hun werkgerelateerde kosten (zoals vervoer) niet volledig vergoed worden. In bepaalde situaties kan een tijdelijke aanvulling (maximaal 12 maanden) in de reiskosten woon-werk verleend worden waardoor deze groep niet onder het bestaansminimum komt.

Een belangrijk fundament voor een stad met minder tweedeling is dat we werken aan de gezondheid van inwoners, zeker van hen die van nature minder gezond leven. Onder het verbeteren van de gezondheid verstaan we ook het tegengaan van depressie. Depressies zorgen ervoor dat mensen minder perspectief voor zichzelf zien en het is ook een belangrijke risicofactor voor zelfdoding. Via het project STORM, wat we in 2016 gestart zijn, worden klachten van depressie vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt samen met middelbare scholen. Het is onze ambitie deze aanpak door te ontwikkelen en uit te breiden.

Economisch kapitaal: stad waar zowel het MKB als topsectoren zich thuis voelen

In de beoogde schaalessprong die we richting 2040 willen maken speelt het economisch vestigingsklimaat een belangrijke rol. Daarbij zetten we vol in op de economie van de toekomst. Als gemeente hebben we een faciliterende rol en bieden we ruimte aan ondernemers om duurzamer en innovatiever te werken. Op basis van een actieplan werken we samen met Stichting Bedrijventerreinen Helmond aan de kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen. Het huidige plan loopt na 2021 af en verdient een vervolg.

We willen dat Helmond weer een van de meest MKB-vriendelijke steden van Nederland wordt. Hier geven we invulling aan door ondernemers proactief te begeleiden en te faciliteren zodat we een rode loperaanpak voor bestaande en startende bedrijven waar kunnen maken. Met partners in de stad is een businessplan uitgewerkt onder de titel Helmond Start. Voor een duurzame uitvoering van deze plannen zijn extra middelen nodig.

Binnen onze economische visie hoort ook een goede aansluiting op de Brainport-agenda én het krachtig presenteren van onze topsectoren. In dit licht nemen we jaarlijks deel aan de Dutch Design Week (DDW) en Dutch Technology Week (DTW) – door corona zijn deze evenementen in 2020 helaas niet in de beoogde opzet doorgegaan. Er is met partners gesproken over een andere vorm van (co)financiering van de events en in 2022 willen wij hier als gemeente weer volle aandacht voor genereren.

Zoals aangegeven willen we vanaf 2022 actief werken aan het uitdragen van ons eigen DNA, met het Verhaal van de Stad als belangrijke ‘drager’ daarvan (zie nieuwe ambities). Binnen dat DNA is een speciale plek weggelegd voor het thema Automotive, een belangrijke pijler van Helmond. Momenteel onderzoeken we de mogelijkheden om een stadsevenement met landelijke uitstraling te organiseren, waarmee we inwoners, ondernemers en – via het aantrekken van bezoekers – Helmond een flinke boost kunnen geven. Bij voorkeur combineren we dit met een bijpassende tentoonstelling in Museum Helmond. Zo’n Automotive Jaar (idealiter gekoppeld aan de periode waarin in de Brainport regio de Formule E race wordt georganiseerd (waar de gemeente Helmond ook partner van is)) biedt enorme kansen voor onze positionering, maar kost vanuit de overheid wel (aanjaag)budget.

Economisch kapitaal: op weg naar schoner en slimmer vervoer

De wereld van de mobiliteit verandert snel. Al jaren werken we aan de introductie van Smart Mobility, en de opbrengsten hiervan worden steeds sterker zichtbaar. Daarmee wordt mobiliteit ook steeds interessanter voor commerciële partijen. Hiermee verandert ook de rol van de overheid en zullen nieuwe samenwerkingsvormen ontstaan (publiek, privaat en combinaties van publiek, privaat en gebruiker). Deze samenwerking is steeds minder vrijblijvend. Via afspraken en samenwerkingsovereenkomsten wordt van gemeenten op zijn minst een inspanningsverplichting verlangd en/of een financiële bijdrage aan regionale programma’s. Binnen de grote opgave die er door onze betrokkenheid bij het MIRT ligt zijn ook grootschalige investeringen of exploitatiebudgetten nodig. Belangrijke thema’s waarvoor de komende jaren en zelfs decennia geld moeten worden uitgetrokken zijn:

- de stedelijke hoofdinfrastructuur (op basis van de verkeersvisie)
- Krachtenbundeling Smart Mobility en de gebiedsgerichte realisatie hiervan
- Regionale Mobiliteitsagenda (Metropoolregio)
- Bereikbaarheidsagenda
- Regionale beleidsplannen (Metropoolregio) onder andere op het gebied van verkeersveiligheid, fiets en logistiek.

Ook moeten we inzetten op gedragsverandering en het uitproberen en toepassen van innovatieve en creatieve oplossingen. Hiervoor kan een mobiliteitsfonds ingesteld worden, waaraan middelen toegevoegd moeten worden om te investeren in mobiliteitsdiensten. Aan de hand van deze middelen kunnen we samen met andere partijen (zoals provincie, de regio maar denk ook aan bijvoorbeeld het bedrijfsleven) investeren in innovatief verkeersmanagement, innovatieve vervoersconcepten en innovatieve deelmobiliteitsoplossingen.

Ecologisch kapitaal

Als we willen groeien, vraagt dit ook veel van de leefbaarheid in Helmond. Daarom zetten we vol in op de energietransitie en het klimaatbestendig maken van de stad. Dit doen we samen met inwoners en partners, waarbij de bewustwording al begint op de basisscholen. Met incidentele middelen is het tot en met 2022 mogelijk geweest om extra een eenmalige impuls te geven aan de bestrijding van zwerfvuil, reinigingsactiviteiten en voorlichtingsprogramma's hierover op basisscholen (bv. campagne Klien-it!). Na 2022 vallen deze incidentele middelen weg.

Met betrekking tot onkruidbestrijding op verharding staan we op een kruispunt om te bepalen hoe we dit de komende jaren willen organiseren en financieren. In de komende maanden werken we dit verder uit en brengen we in beeld of de beschikbare budgetten toereikend zijn om het gewenste kwaliteitsniveau te realiseren.

Ecologisch kapitaal: Helmond werk aan de afspraken in het landelijk klimaatakkoord

De laatste jaren lag onze focus in Helmond vooral op de opgaven die samenhangen met de energietransitie. Het bereiken van onze doelstellingen om klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken hangt niet alleen samen met de energietransitie zelf. Zonder een systeemverandering naar een meer circulaire economie (zonder fossiele brandstoffen) en een beperkter gebruik van nieuwe grondstoffen, gaan we de doelstellingen om klimaatverandering te beperken niet bereiken. Als gemeente moeten we de circulaire economie daarmee steeds meer centraal stellen en is het bovendien belangrijk hierin zelf het goede voorbeeld te geven.

Doorkijk naar de toekomst: digitale stad Helmond

De wereld om ons heen verandert steeds sneller onder invloed van digitalisering en technologie. Denk bijvoorbeeld aan slimme meters die energiestanden doorgeven of camera's in de openbare ruimte die gezichten en bewegingspatronen herkennen. Als gemeente Helmond, stad van makers van de toekomst, werken we de komende jaren aan onze Digitale Agenda. Immers: innovatie is (mits goed gehanteerd) de drijfkracht van die toekomst. De mogelijkheden, maar ook kwetsbaarheden van digitalisering (denk aan informatieveiligheid en cybercriminaliteit), brengen opgaves met zich mee. Voor inwoners, ondernemers, overheden en vele andere partijen. Als gemeente Helmond hebben we hier oog voor, maar beseffen we ons ook dat we de komende jaren nog meer op dit thema moeten inzetten om de samenleving te laten profiteren én te beschermen voor wat er in de informatiesamenleving gebeurt.

5. Overige ontwikkelingen

In dit hoofdstuk gaan wij in op een aantal andere onderwerpen die van belang zijn voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025. Tot slot gaan we in op de ontwikkeling van de woonlasten en de mogelijkheden die binnen deze kaders bestaan voor het kunnen financieren van knelpunten.

5.1 Wettelijke uitvoeringstaken

Wet inburgering

De nieuwe Wet inburgering, die op 1 januari 2022 ingaat, legt de regie over het inburgeringsproces bij gemeenten neer. Dat betekent een flink pakket aan nieuwe verantwoordelijkheden. Om de voorbereidingen voor de implementatie voort te zetten en de groep inburgeraars die onder de huidige wet vallen extra te begeleiden, worden bij de meicirculaire incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld. Of de middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor de uitvoering van de Wet inburgering toereikend zijn is nog niet duidelijk.

Wet kwaliteitsborging

Op 14 mei 2019 is de Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen aangenomen door de Eerste Kamer en deze zal naar verwachting per 1 juli 2022 in werking treden. Deze wet regelt dat een deel van de vergunningplichtige bouwwerken onder private kwaliteitsborging tot stand moeten komen. Dit betekent dat een deel van de taken van vergunningverlening voor deze categorie bouwwerken komt te vervallen en dat ook het feitelijke toezicht op de bouw van deze projecten niet meer door de gemeente wordt uitgevoerd. De Wkb roept een aantal nieuwe instrumenten in het leven. Deze nieuwe instrumenten vragen mogelijk om een nieuwe uitvoerings- en handhavingsstrategie. Dit zal in 2021 uitgewerkt worden en dit loopt parallel aan de uitwerking van de invoering omgevingswet.

5.2 Ontwikkeling woonlasten

Voor het jaar 2022 wordt de inflatie op 0,4% gesteld. Hiermee worden de meeste tarieven verhoogd, behalve die waarvoor wettelijke beperkingen gelden. Daarnaast wordt de Afvalstoffenheffing verhoogd met de kosten, die voortvloeien uit de invoering van de gescheiden luierinzameling, waardoor die kosten in totaal met ongeveer 2,3% stijgen.

Dit resulteert in het onderstaande beeld. De woonlasten kunnen worden bekeken vanuit het perspectief van de gebruiker van een woning (meestal de huurder), maar ook vanuit dat van de eigenaar van dat pand.

Tabel: Belastingen die tot woonlasten voor gebruikers leiden (in €)

Jaar	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing *	Totaal	Verandering totaal t.o.v. voorgaand jaar
2021	190,80	237,46	428,26	
2022	191,52	242,88	434,40	1,43%

Als er sprake is van een woning waarvan de eigenaar ook gebruik maakt, betaalt deze ook Onroerend-zaakbelasting (OZB).

Tabel: Belastingen die tot woonlasten voor eigenaren/gebruikers leiden (in €).

Jaar	OZB*	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing *	Totaal	Verandering totaal t.o.v. voorgaand jaar
2021	353,00	190,80	237,46	781,26	
2022	355,50	191,52	242,88	789,90	1,11%

Hiervoor genoemde situatie is hieronder verder uitgewerkt naar objecten met verschillende woningwaardes.

Tabel: Woonlasten eigenaar/gebruiker bij verschillende woningwaardes (in €).

Woningwaarde 2021/ 2022	245.000	300.000	400.000	600.000	1.000.000
Rioolheffing 2021	190,80	190,80	190,80	190,80	190,80
Afvalstoffenheffing 2021	237,46	237,46	237,46	237,46	237,46
OZB 2021	353,00	432,50	576,50	865,00	1.442,00
Eigenaar/ gebruiker	781,26	860,76	1.004,76	1.293,26	1.870,26

Uitgangspunt OZB en Riool +0,4%, Afval +2,3%:	267.000	327.000	400.000	872.000	1.000.000
Rioolheffing 2022	191,52	191,52	191,52	191,52	191,52
Afvalstoffenheffing 2022	242,88	242,88	242,88	242,88	242,88
OZB 2022	355,50	435,00	580,00	870,00	1.450,50
Eigenaar/ gebruiker	789,90	869,40	1.014,40	1.304,40	1.884,90
Wijziging t.o.v. 2021	1,11%	1,00%	0,96%	0,86%	0,78%

* uitgangspunt Afval is op basis van 14 ledigingen van de restafvalcontainer.

6. Investerings

6.1 Uitwerking investeringen 2022 (IVP) en kansrijke investeringen

In de programmabegroting 2022-2025 worden de gemaakte keuzes met betrekking tot het investeringsprogramma voor de jaarschijf 2022 aan uw raad voorgelegd.

Naast het investeringsprogramma (IVP) 2022 wordt in de programmabegroting 2022-2025 een inventarisatie opgenomen van kansrijke investeringen voor latere jaren (2023 en later). Deze vormen weer het vertrekpunt bij de voorjaarsnota 2022. Als voorbereiding op de programmabegroting 2022 en het bijhorende investeringsprogramma worden bij deze voorjaarsnota investeringswensen benoemd, die de komende jaren een rol gaan spelen in het investeringsbeleid.

Openstaande investeringen

Door omstandigheden kunnen investeringen vertraging oplopen of juist versneld gerealiseerd worden. Voor deze Voorjaarsnota zijn alle openstaande investeringen beoordeeld en realistisch geraamd. Dit komt tot uitdrukking in het kapitaallastenplafond. Bij het bepalen van de vrije ruimte binnen het kapitaallastenplafond is rekening gehouden met meerjarige investeringen waartoe reeds is besloten:

Meerjarig vastgestelde investeringen	Herziene investeringsplanning					
Bedragen x 1000	t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025
Programma onderwijshuisvesting periode 2018-2025 € 24,4 mln.	1.550	2.900	5.200	6.250	5.250	3.250
Huis van de Stad € 37,6 mln.	2.547	9.000	15.000	11.060		
Investering Sportpark de Braak € 33,38 mln.	3.465	3.500	6.000	14.715	2.700	3.000
Nieuwe zwemvoorziening € 13,5 mln.	220	600	7.500	5.180		
Vervanging sluis 9 € 7,3 mln.	1.060	1.960	3.920	360		
Totaal (lasten reeds afgedekt)	8.842	17.960	37.620	37.565	7.950	6.250

Investeringsprogramma (IVP) en kansrijke investeringen

Zoals aangegeven in de inleiding zijn in de begroting 2021 – 2024 de investeringen uit onderstaande tabel als kansrijk opgenomen. Wijzigingen ten opzichte van die begroting zijn vetgedrukt opgenomen. Over de investeringen die zijn opgenomen in jaarschijf 2022 wordt bij de begroting 2022 – 2025 besloten om hiervoor een krediet te verstrekken. De andere jaren zijn kansrijk en komen in latere jaren in het besluitvormingstraject. Aan de vervangingsinvesteringen is jaarschijf 2025 toegevoegd. Nieuwe afwegingen voor nieuw beleid zijn nog niet in de tabel opgenomen, maar worden afzonderlijk toegelicht.

Het investeringsprogramma voor de jaarschijf 2022 heeft invloed op de vrije ruimte van het kapitaallastenplafond vanaf 2023, omdat een investering het volgende jaar na gereedmelding pas kapitaallasten gaat genereren. Als nieuwe afwegingen worden toegekend, heeft dit effect op de ruimte in de kapitaallasten.

Het investeringsprogramma 2022 en de kansrijke investeringen 2023 en verder:

Investeringsprogramma 2022	2022	2023	2024	2025	Totaal	Bedragen x € 1.000		
	IVP	Kansrijke investeringen					2023	2024
Ruimte kapitaallastenplafond t.b.v. kapitaallasten						Kapitaallasten		
Vervangingsinvesteringen						2.435	1.321	2.137
Speelvoorzieningen	€ 250	€ 250	€ 250	€ 2.573	3.323	€ 19	€ 38	€ 55
Wegen regulier (ophoging jaarlijks 1 miljoen)	€ 3.200	€ 3.200	€ 3.200	€ 3.200	12.800	€ 96	€ 191	€ 255
Opwaarderen openbare verlichting	€ 700	€ 700	€ 700	€ 700	2.800	€ 30	€ 60	€ 84
Vervanging verkeerregelinstantaties (VRI's)	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	1.600	€ 14	€ 28	€ 38
Openbaar groen	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450	1.800	€ 20	€ 39	€ 54
Vervanging bomen	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450	1.800	€ 20	€ 39	€ 54
Vervanging natuur en recreatie	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	600	€ 7	€ 13	€ 18
Vervanging brug Geldropseweg	€ 1.600	€ -	€ -	€ -	1.600	€ 69	€ 69	€ 69
Meerkosten brug Geldropseweg	€ 1.000	€ -	€ -	€ -	1.000	€ 43	€ 43	€ 43
Cofinanciering provincie (bereikbaarheidsakkoord)	€ -300	€ -	€ -	€ -	-300	€ -13	€ -13	€ -13
Rijpelbaan	€ 800	€ -	€ -	€ -	800	€ 24	€ 24	€ 24
Kasteel Traverse	€ -	€ 2.600	€ -	€ -	2.600	€ -	€ 78	€ 52
Deurneseweg	€ -	€ -	€ 1.500	€ -	1.500	€ -	€ -	€ 45
Vervanging containers	€ 60	€ 60	€ 60	€ 60	240	€ 7	€ 13	€ 19
Rioleringszorg (kostendekkend via rioolrecht)	€ 2.490	€ 1.746	€ 1.793	€ 1.793	7.822	€ -	€ -	€ -
dekking rioolrecht	€ -2.490	€ -1.746	€ -1.793	€ -1.793	-7.822	€ -	€ -	€ -
Onderhoud en vervanging van de ICT-infrastructuur	€ 895	€ 405	€ 704	€ 773	2.777	€ 158	€ 228	€ 348
Nieuw beleid								
Voorbereidingskrediet Jan van Brabant		€ 750	€ 750	€ -	1.500	€ -	€ 45	€ 83
Investering Jan van Brabant (Totaal 17,7 miljoen - 9 miljoen 2026 en 2,7 miljoen 2027)				€ 6.000	6.000	€ -	€ -	€ -
Impuls innovatieve concepten vitalisering bedrijventerreinen	€ 250	€ -	€ -	€ -	250	€ 15	€ 15	€ 15
Doorontwikkeling Food Tech Brainport	€ 500	€ -	€ -	€ -	500	€ 30	€ 30	€ 30
Vergroten aantrekkelijkheid Centrum		€ 1.500	€ 1.500	€ -	3.000	€ -	€ 90	€ 165
Wijkinvesteringen - herstructurering en leefbaarheidsvraagstukken	€ -	€ 2.000	€ 2.000	€ -	4.000	€ -	€ 87	€ 153
Regionale Bereikbaarheidsagenda (OUD)	€ 2.400	€ 2.400	€ 1.800	€ 1.800	8.400	€ 104	€ 207	€ 261
Flankerende maatregelen N279	€ 1.500	€ 1.000	€ -	€ -	2.500	€ 65	€ 108	€ 98
Uitvoering Fietsagenda Helmond (OUD)	€ 500	€ -	€ -	€ -	500	€ 55	€ 54	€ 54
Ontsluiting sport en beleefcampus de Braak	€ 317	€ 1.000	€ -	€ -	1.317	€ 14	€ 57	€ 47
Uitvoering Natuurontwikkeling in kader van B5-bod	€ 500	€ -	€ -	€ -	500	€ 30	€ 30	€ 30
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	€ 250	€ 250	€ 250	€ -	750	€ 15	€ 30	€ 42
Realistische raming investeringsprogramma (excl. dekking)	18.662	19.311	15.957	18.349	72.279	821	1.601	2.121
Beschikbare ruimte kapitaallastenplafond						1.614	-281	16

6.2 Toelichting vervangingsinvesteringen

Binnen de investeringen wordt onderscheid gemaakt in vervangingsinvesteringen, die vrijwel jaarlijks om een nieuwe investering(stranche) vragen en incidentele investeringen als gevolg van nieuw beleid, waarbij vervanging niet periodiek aan de orde is. De vervangingsinvesteringen hebben een noodzakelijk karakter en hebben een hogere prioriteit dan de investeringen als gevolg van nieuw beleid. Voor de vervangingsinvesteringen is jaarschijf (2025) toegevoegd. Een tweetal investeringen (vervanging brug Geldropseweg en ICT-infrastructuur) wijzigen ten opzichte van de oorspronkelijke raming:

Meerkosten vervanging brug Geldropseweg

Bij de eerste globale raming is rekening gehouden met vervanging van het brugdek en verbreding van het fietspad. Het beschikbare budget van € 1,8 miljoen is hiervoor toereikend. Echter is toen niet onderzocht of de onderbouw van deze brug nog (her)bruikbaar is en of deze de extra belasting vanwege de verbreding van het brugdek aan kan.

Aanvullende inspecties laten zien dat de bestaande onderbouw grotendeels gehandhaafd kan blijven maar wel versterkt en aangepast dient te worden voor veilig hergebruik.

Onderhoud en vervanging van de ICT-infrastructuur

Om het huidige niveau van bedrijfsvoering en het digitale serviceniveau van de dienstverlening in stand te houden zijn de komende jaren vervangingen op het gebied van digitalisering, automatisering en huisvesting reguliere vervangingsinvesteringen noodzakelijk.

6.3 Nieuwe afwegingen

Behalve genoemde vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn voor het in stand houden van een bestaand voorzieningenniveau, zijn aanvullend investeringen nodig om nieuwe ambities te realiseren. Deze zijn nog niet opgenomen in bovenstaande tabel en voor een tweetal investeringen (regionale bereikbaarheidsagenda en uitvoering fietsagenda Helmond) wordt een aanpassing van de beschikbare bedragen voorgesteld. Daarnaast is de huisvesting Jan van Brabant Molenstraat toegevoegd. In raadsvoorstel 23 van 13 april van dit jaar heeft u besloten de financiële gevolgen van de gekozen nieuwbouwvariant nader uit te werken in de voorjaarsnota en de meerjarenbegroting 2022-2025. De optie tot doordecentralisatie is opgenomen in paragraaf 3.1.2 omdat die optie gevolgen heeft voor onze exploitatiebudgetten. Als de gemeente ervoor kiest om zelf de nieuwbouw te realiseren, moeten we daar in onze investeringsbudgetten rekening mee houden. Vandaar dat hiervoor een voorbereidingskrediet is opgenomen en vanaf jaarschijf 2025 het bedrag wat nodig voor de nieuwbouw.

Evenemententerrein Berkendonk

Het college heeft vorig jaar besloten onderzoek te doen naar de realisatie van een (volwaardig) evenemententerrein in Berkendonk. Inmiddels zijn er een aantal scenario's in beeld. Voordat hier een keuze uit gemaakt wordt, is het belangrijk om een zorgvuldig planproces te doorlopen. Hierin worden betrokken partijen (o.a. evenementenbranche en huidige gebruikers Berkendonk) en uw raad meegenomen. Met de uitkomst van deze belangenafweging zal een definitieve keuze gemaakt worden en kan tot uitvoering worden overgegaan. Op z'n vroegst in 2022 zou dan gebruik kunnen worden gemaakt van dit nieuwe evenemententerrein.

Gulden Land en landschapspark Kloostereind

De visie op beide projecten zijn eerder door uw raad vastgesteld. 't Gulden Land is een samenwerking van Helmond, Laarbeek en het waterschap. Voor de deelprojecten 'Beekherstel Gulden Aa' en "inrichting de Bundertjes" zijn middelen beschikbaar. Voor de rondgang in combinatie met de Waterboulevard en het beleefbaar maken van 't Gulden Huys zijn echter nog geen middelen gereserveerd. De rand van 't Gulden Land leent zich voor relatief intensief recreatief gebruik. Momenteel zijn we bezig met de planvorming om dit recreatiepad aan de buitenrand van het gebied verder vorm te geven. Dan wordt ook onderzocht hoe een echte ronde rondom het gebied gemaakt kan worden. Dit verharde recreatie pad zou dan goed toegankelijk en aantrekkelijk zijn voor (snel)fietsers, skeeleraars, scootmobielers, hardlopers en wandelaars. Vanaf die ronde rondom het gebied wordt ook onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het gebied in te gaan. In het middengebied is het recreatief gebruik extensiever. De meeste paden in het gebied zijn voor

voetgangers. Tenslotte worden de mogelijkheden ten aanzien van recreatie op en aan het water van de Oude Zuid-Willemsvaart verder onder de loep genomen. Dit om de Waterboulevard extra aantrekkelijk te maken. De naamgeving van het gebied is te danken aan het voormalige Gulden Huys. Er worden plannen uitgewerkt hoe dit Gulden Huys zichtbaar gemaakt kan worden. Ook voor uitvoering van de visie Landschapspark Kloostereind voor de gemeentelijke projecten binnen het uitvoeringsprogramma zijn middelen nodig.

Regionale Bereikbaarheidsagenda

Voor de bereikbaarheidsagenda is in het investeringsprogramma tot en met 2028 jaarlijks € 1,8 miljoen beschikbaar. De uitgaven volgen voor een belangrijk deel het kasritme van de fietsagenda, omdat een deel van de fietsprojecten ook onderdeel uitmaakt van de regionale Bereikbaarheidsagenda. Verder worden de Helmondse middelen voor uitvoering van de regionale bereikbaarheidsagenda bepaald doordat Helmond volgend is op de uitvoering van een aantal regionale/provinciale projecten (N279, N612, N270). Ten opzichte van de oorspronkelijke planning wordt een aanpassing van het uitgavenschema voorgesteld.

Uitvoering Fietsagenda Helmond

Voor de uitvoering van de fietsagenda zijn in het huidige investeringsprogramma alleen in de jaarschijf 2022 middelen beschikbaar. Aanvullende middelen zijn nodig voor latere jaren en de bedragen voor de uitvoering van de fietsagenda zijn gewijzigd op basis van geactualiseerde ramingen en plannings van de fietsprojecten.

Fietspad Brouwhuis-Asten incl. tunnel

De pm-post betreft de *recreatieve fietsroute Brouwhuisse Heide inclusief kruising Rochadeweg*. Hiervoor zijn nog geen kosten bekend (wordt aan gewerkt). Er ligt een schetsontwerp voor het deel ter hoogte van N279 en aansluiting met de Rochadeweg. Dit is inclusief een fietstunneltje onder de Rochadeweg ter hoogte van de nieuwe aansluiting met de N279 (als onderdeel van het provinciaal inpassingsplan). Met de Provincie wordt nog overleg gevoerd over haalbaarheid en de kostenverdeling.

Vervanging VRI's

Bij het vaststellen van het Integraal beheerkader en de assetsheet Verkeersregelinstallaties in 2020 is aangegeven dat in 2021 er een verdere uitwerking wordt gegeven aan de vervangingsopgave. Hierbij brengen we ook in beeld of de beschikbare middelen voor vervanging nog toereikend zijn.

Een aantal ontwikkeling liggen hieraan ten grondslag:

- Door ombouw van de verkeersregelinstallaties naar slimme verkeersregelinstallaties nemen de kosten voor vervanging toe;
- De ombouw van de verkeersregelinstallatie van koper naar glasvezel vragen een investering;
- De kosten voor materieel en materiaal zijn sterk toegenomen;
- De vervanging komt in pieken. Waarbij er de komende jaren relatief veel verkeersregelinstallaties vervangen moeten worden.

In de 2^e helft van 2021 hebben we in beeld wat de vervangingsopgave is en of de beschikbare middelen hiervoor toereikend zijn. Mogelijk kan dit leiden tot een aanvraag voor extra middelen.

7. Risico's

7.1 Overzicht van risico's

De inventarisatie van de risico's en daarmee de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit geschiedt binnen de gemeente Helmond door de specifieke risico's financieel te kwantificeren en algemene risico's te benoemen.

De specifieke risico's zijn risico's die van toepassing zijn op Helmond. Allereerst wordt een inschatting gemaakt van de kans dat dit risico zich voordoet. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Leningen en borgstellingen (factor 0,05);
- Zeer klein (factor 0,1);
- Klein (factor 0,25);
- Midden (factor 0,5);
- Groot (factor 0,7);
- Zeer groot (factor 0,9).

Voor een aantal risico's zijn al beheersmaatregelen genomen. De kwantificering van deze beheersmaatregel brengen we in mindering op het risico. Per saldo ontstaat dan een restrisico. Het totaal aan restrisico resulteert dan in de benodigde weerstandscapaciteit.

Naast de specifieke risico's kennen alle gemeenten ook algemene risico's, bijvoorbeeld door macro-economische ontwikkelingen. Voor algemene risico's is het nog niet mogelijk de eventuele financiële omvang te kwantificeren. Indien deze risico's voor de gemeente Helmond leiden tot meer specifieke en kwantificeerbare risico's worden ze financieel vertaald en opgenomen bij de specifieke risico's.

Een algemeen risico wat momenteel erg actueel is en om die reden hier apart benoemd wordt, is het internationale tekort aan bouwmaterialen. Dit leidt tot hoge bouwkostenstijgingen en schaarste op de markt voor de levering van diverse bouwmaterialen. Als gemeente lopen een risico op hogere prijzen bij aanbestedingen en een onvoorspelbare markt. Het kan daardoor voorkomen dat de huidige budgetten niet meer toereikend zijn. Eventuele extra benodigde ruimte kunnen we nu nog niet inschatten.

Specifieke risico's

Onderstaand het overzicht van de gekwantificeerde risico's op basis van de actualisatie bij de jaarrekening 2020.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Risico's	I/S	kans	Grondslag risico's	Beheersing	Dekking	Restrisico
1.	Juridische claims	I	0,50	150			75
2a.	Open einderegeling WMO/Jeugd	I	0,50	1.200	Reserve Sociaal Domein	600	0
2b.	Participatiewet BUIG	I	0,10	2.790	Reserve I-deel	279	0
2c.	Ontwikkeling Beschermd Wonen			PM			PM
3a.	Verstrekke geldleningen	I	0,05	19.400			970
3b.	Borgstellingen	I	0,05	47.700			2.385
4.	Leegstand Vastgoed	I	0,10	5.500			550
5.	Vennootschapsbelasting	I/S	0,30	1.000			300
6.	Regeling Specifieke Uitkering Sport	S	0,30	80			24
7.	Fiscale claims	I	0,20	PM			PM
8.	Calamiteiten	I	0,10	8.000			800
9.	Claim afval	I	0,50	1.900	Reserve Afvalstoffen	950	0
10.	Corona		0,50	3.400			1.700
	Risico's Algemeen						6.804
11.	Grondbedrijf			48.200			48.200
	Risico's Grondbedrijf			48.200			48.200
	Totale restrisico Algemeen en Grondbedrijf						55.004

Voor een verdere toelichting op de bovenstaande risico's verwijzen we naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de nog toe te zenden jaarrekening 2020.

7.2 Omvang weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit is te omschrijven als de omvang van de direct beschikbare financiële middelen om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. De beschikbare weerstandscapaciteit kent zowel een incidentele als een structurele component.

Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt normaliter uitgegaan van de stand bij de jaarrekening 2020. Echter worden dan een aantal ontwikkelingen, die via de algemene reserve lopen en waarover bij de programmabegroting 2021 besloten is (zoals het toevoegen van de financieringsreserve aan de algemene reserve en de impuls voor corona), niet meegenomen. Vandaar dat de stand voor de programmabegroting 2022 is opgenomen:

(bedragen x € 1.000)

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve vrij aanwendbaar	66.590
Algemene reserve grondbedrijf	60.123
Post onvoorzien incidenteel	250
<i>Incidentele weerstandscapaciteit</i>	126.963
Onbenutte belastingcapaciteit *	2.100
<i>Structurele weerstandscapaciteit</i>	2.100
Totale weerstandscapaciteit	129.063

* Onder voorbehoud

Incidentele weerstandscapaciteit € 127 miljoen

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve, de algemene reserve grondbedrijf en de begrotingspost voor onvoorziene tegenvallers.

Structurele weerstandscapaciteit € 2,1 miljoen

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente Helmond kan haar belastingen verhogen en haar heffingen kostendekkend maken om financiële tegenvallers op te vangen. De omvang van de onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de onroerende zaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing enerzijds en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm) anderzijds.

De onbenutte belastingcapaciteit is als volgt berekend:

(bedragen x € 1 miljoen)			
Belastingcapaciteit (x € 1.000)	Huidige inkomsten	Maximale inkomsten*	Onbenutte capaciteit
OZB	23,61	25,71	2,10
Afvalstoffenheffing	10,60	10,60	0,00
Rioolheffing	8,97	8,97	0,00
Totaal	43,18	45,28	2,10

* Dit is de opbrengst aan OZB-belastingen, wanneer de tarieven gelijk zouden zijn aan de artikel 12-norm (0,1809% van de WOZ- waarde). Voor Afvalstoffen- en Rioolheffing geldt dat kostendekking wordt bepaald op begrotingsbasis, hierdoor kunnen de cijfers bij de begroting afwijken.

7.3 Ratio's

Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (middelen die beschikbaar zijn om risico's te dekken) en benodigde weerstandscapaciteit (de risico's die de gemeente loopt) van de gemeente Helmond.

Deze relatie wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen. Voor de gemeente Helmond bedraagt deze:

$$\text{€ 129 miljoen} / \text{€ 55 miljoen} = 2,35$$

Een ratio die lager is dan 1,0 duidt op een kwetsbare financiële positie omdat de beschikbare weerstandscapaciteit niet voldoende is om de geïdentificeerde risico's af te dekken. De berekende ratio van 2,35 voldoet aan de streefwaarde zoals opgenomen in de financiële verordening van minimaal 1,5.

Financiële positie

Met financiële kengetallen kan de financiële toestand van de gemeente worden gemeten en beoordeeld. Kengetallen stellen het bestuur in staat snel inzicht te krijgen in de stand van zaken op een aantal deelgebieden.

Voor de begroting 2021 zijn vijf kengetallen berekend die het volgende beeld geven:

Financiële kengetallen	Jaarstukken	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024
1.a Netto schuldquote	30,5%	47,4%	52,6%	57,4%	52,2%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	25,3%	47,4%	52,6%	57,4%	52,2%
2. Solvabiliteitsratio	48,9%	41,1%	39,4%	37,0%	37,6%
3. Structurele exploitatieruimte	3,5%	1,6%	-0,2%	-0,4%	0,1%
4. Grondexploitatie	34,1%	25,1%	21,3%	18,6%	18,0%
5. Belastingcapaciteit	98,2%	100,5%	100,5%	100,5%	100,5%

De financiële positie kan beoordeeld worden aan de hand van de ratio's solvabiliteit en netto schuldquote. Bij de herziening van het financieel beleid zijn normen vastgesteld voor de financiële positie. Om aan te sluiten bij de gemiddelde ratio's gemeenten met een vergelijkbare grootte, is de solvabiliteit minimaal 30% en de netto schuldquote 75%. Door de financiële positie te visualiseren is in één oogopslag duidelijk hoe de gemeente Helmond ervoor staat. De groene lijn illustreert onze norm en de kleurvakken sluiten aan op de signaleringgrenzen van de provincie.

